

xercavins

revista independent de Verdú • any IX • juliol de 2009 • núm. 38

10 anys
de **curs de**
música

Entrevista a
Francesc Blanch

Terralada i Sopar Literari

X V	Sumari
EDITORIAL	3
NOTÍCIES	4
OPINIÓ	12
ENTREVISTA	13
HISTÒRIA	15
ENQUESTA	21
MEDI AMBIENT	22
AJUNTAMENT	24
CREACIÓ	25
SOCIETAT	27
EL LECTOR ESCRIU	29
MÚSICA	30
ART	32
ARQUEOLOGIA	33
DES DE CAL JAN	34
EDUCACIÓ	35
TURISME	36
ENTRETENIMENTS	37
CULTURA POPULAR	38
EL RACÓ DEL TEMPS	40
CURIOSITATS	41
DE FA ALGUN TEMPS.....	42

Número 38 · Juliol de 2009 · Preu 4 €

EDICIÓ:

Associació Cultural Xercavins
Plaça de la Verdura, s/n - 25340 Verdú
revistaxercavins@yahoo.es

PRESIDENT: Ramon Cardona

DIRECTOR: Ricard Gilibert

CONSELL DE REDACCIÓ: Josep M. Castelló,
Àngels Escolà, Joan Fornsbirà, Guiu Sanfeliu

PORTADA: Ricard Gilibert

PUBLICITAT: Xercavins

ARXIU FOTOGRAFIA: Xavier Ramell i Ricard Gilibert

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Montse Minguell

MUNTATGE I IMPRESSIÓ:

SALADRIGUES SL - Tel. 973 32 23 53
Ctra. de Preixana, s/n - 25250 Bellpuig

AMB LA COL-LABORACIÓ DE:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

AJUNTAMENT DE VERDÚ

Els continguts dels escrits que publiquem no són forçosament compartits per l'Associació Cultural Xercavins i només reflecteixen el parer de qui els signa.

Dipòsit legal: L-138-2000

El temps passa ràpid, massa ràpid, a causa de les presses, els canvis i del ritme de vida cada vegada més accelerat. Llegia en un llibre que una persona catalana de principis del segle XX tindria més coses en comú amb una persona de la Florència del renaixement que amb una persona catalana d'avui en dia. Tot s'ha accelerat de tal manera que molta tecnologia poc després de néixer ja s'ha quedat antiquada.

Naturalment Verdú no en queda al marge d'aquests canvis, la manera de viure dels verdunins ara no té res a veure amb la manera de viure de fa només cinquanta anys enrere. Abans cada poble era autosuficient: tenia els seus forns, les botigues, el sastre, el sabater, l'espardenyer, ... la gent no marxava del poble per fer festes i molt menys de vacances. Els pobles eren com petits principats amb vida pròpia.

Aquesta manera de viure s'escola de les nostres mans, si és que ja no està acabada del tot. És per aquest motiu per recordar i conservar el que ens resta d'aquestes èpoques passades del nostre poble que des de Xercavins volem emprendre una tasca difícil però que amb l'ajuda de tots pot ser molt gratificant i enriquidora per tothom.

El proper any la nostra revista complirà deu anys de vida i per celebrar aquesta efemèride volem fer la història gràfica de Verdú. Volem recollir en un llibre totes les imatges que puguem dels verdunins i verdunines que ens han precedit, les festes, els esports la cultura, el teatre, el Sindicat, aplecs, estrenes del soldat, caramelles, campaments, fotos de l'escola, festes familiars, tantes i tantes imatges que de segur tots guardem a casa.

Molts són els pobles i ciutats que tenen aquest tipus de llibres, ara ens toca a nosaltres, ens toca a Verdú fer aquest recull d'imatges que ens explicaran com vivíem.

Aquest és un projecte ambiciós i per fer-lo bé cal començar ja a assessorar-se per d'altres pobles que ja ho han fet, seleccionar les fotografies -de ben segur totes no podran sortir-, buscar subvencions, col·laboradors, subscriptors...

En resum una feineda que ens ve al damunt, però tenim ganes d'engegar aquest projecte engrescador per tal d'omplir aquest buit que tenim a Verdú.

Per poder recollir totes les fotografies el més senzill és posar-se en contacte amb membres del consell de redacció. Entregar-les dins d'un sobre per tal que ràpidament es pugin escanejar i retornar al propietari.

Tots podem participar en la documentació d'aquest llibre, com més participació més ric i més històric serà.

Ajudeu-nos i participem-hi tots.

Fe d'errates:

A la pàgina 33 de Xercavins 37 l'article Intervenció arqueològica a la partida dels Sifons (St. Martí de Riucorb-Maldà) anava signat per Ramon Cardona i Àngels Salcedo i havia d'anar signat per Rafel Jornet i Niella.

Col·laboradors i col·laboradores

- L'admissió d'articles per al proper número de XERCAVINS (núm. 39) es tancarà el dia 12 d'octubre. Passada aquesta data els articles rebuts quedaran per al número següent.
- Només s'admetran originals picats en tractament de textos a l'ordinador (Word o similar), amb una extensió màxima de 450 paraules.
- És convenient que tots els articles vagin acompanyats d'una fotografia (lliurada fora de l'arxiu de text) i amb una introducció/resum de tres línies.

Publicitat

- La continuïtat de Xercavins depèn en bona mesura de les col·laboracions publicitàries. Si voleu anunciar-vos-hi, truqueu al telèfon 649 38 99 00.

Per a contactar amb la revista o enviar-nos originals utilitzeu el correu electrònic:

revistaxercavins@yahoo.es

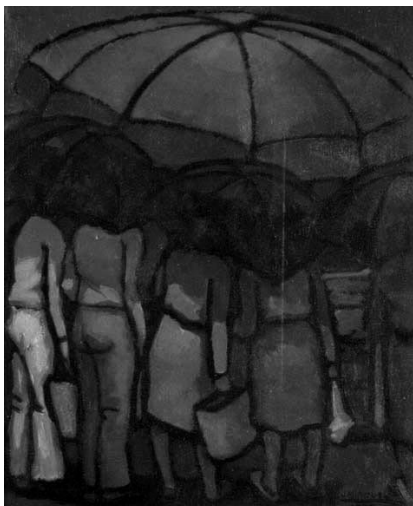
Verdú al punt

Josep M. Castelló

Exposició de Jaume i Josep Minguell a Cal Talaveró Centre d'Art.

El dissabte dia 18 d'abril es va inaugurar oficialment a Cal Talaveró Centre d'Art, una important exposició dels artistes targarins en Jaume Minguell pare (en pau descansi) i del seu fill en Josep Minguell. Aquesta exposició forma part de cinc exposicions organitzades per la Fundació Guillem Viladot que documenten la producció mural i es presenten paral·lelament a institucions museogràfiques de les Terres de Lleida: "Del Paper al Mur" al Museu de Lleida - "El Color dels Pigments" al Museu Comarcal de l'Urgell - "Pintura Mural i Representació" al Museu Comarcal de la Noguera - "Un paisatge: l'Urgell" Museu Guillem Viladot d'Agramunt - "De la Pintura de Cavallet" Cal Talaveró Centre d'Art de Verdú. Aquesta exposició es pot veure del 4 d'abril al 3 de maig de 2009.

Artigau a Cal Talaveró Centre d'Art, reconegut artista català a l'anomenada "Generació dels 60", nom amb què s'engloba un grup concret d'artistes que varen formar-se a

l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona i són el relleu creatiu a figures com Guinovart, Subirachs o Tàpies. Aquesta exposició de l'expressió del POP ART es va poder admirar del 16 de maig al 5 de juliol.

Museu dels Juguets i Autòmats de Verdú

"Mecanismes màgics" és una exposició d'autòmats plena de màgia i d'objectes singulars que s'exposen al Museu de Juguets i Autòmats de Verdú, a través dels autòmats de concepte antic

col·leccionats per Lluís Ribas, una autoritat mundial en el sector.

Ens plau felicitar al director del Museu, en Jordi Mayoral, ja que és l'autor del llibre "Com vèncer la crisi", del qual tan bé se n'ha parlat als mitjans de comunicació. D'una manera especial el volem felicitar també per les novetats que periòdicament podem admirar al Museu.

Origen Històric de les Comarques Catalanes, un llibre del autor Guiu Sanfeliu i Rochet

El diumenge dia 19 d'abril a l'emblemàtica Sala de Plens de l'Ajuntament de Verdú es féu la presentació

del llibre “Origen Històric de les Comarques Catalanes” l'autor del qual és el verduní Guiu Sanfeliu i Rochet. Per aquest acte, es constituí una taula de luxe presidida pels sr. alcalde de Verdú, Josep Riera, i eren presents el sr. Miquel Torres, president del Grup de Recerques de les Terres de Ponent, el sr. Jaume Espinagosa, director del Museu Comarcal de l'Urgell, qui feu la presentació de l'autor i del llibre, el sr. Josep Santesmases, director de l'Institut Ramon Muntaner, el sr. Joan Busqueta, director de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, el sr. Ferran Rella, delegat dels Serveis Territorials de la Generalitat de Catalunya a Lleida, i el sr. Joan Ganyet, director

de totes les coses bones que es creen i, ben cert, que l'obra d'en Guiu Sanfeliu, es mereix aquest

qualificatiu. Felicitats Guiu d'una manera especial per ser un amic i un dels fundadors de la revista Xercavins.

Festivitat de Sant Jordi i de la mare de Déu de Montserrat, Patrons de Catalunya

Els escolars de la nostra vila, sempre atents als esdeveniments importants de la nostra nació Catalana, varen fer la paradeta de llibres i flors al bell mig de la Plaça Major donant un caràcter festiu i primaveral a aquesta jornada que per cert el cel va acompanyar amb un blau i una caloreta que dóna bo de gaudir-ne.

Xercavins, Terralada i Sopar Literar

La nostra Associació Cultural Xercavins va celebrar el dissabte dia 25 d'abril una jornada plena d'activitats. A les cinc de la tarda, i a la Sala de Plens de l'Ajuntament, es va celebrar l'Assemblea General de l'Associació, l'obertura la féu el president el sr. Ramon Cardona amb un ampli informe de totes les activitats realitzades; totes elles per potenciar l'activitat cultural i social de la vila afavorint a altres entitats que han demanat ajuda. En Ricard Gilabert com a director de la revista Xercavins explicà la trajectòria de la mateixa i donà comptes de la situació econòmica de l'Associació, una còpia de la qual es repartí entre els assistents. Seguidament, i al local de Verdú, es féu la presentació del grup "Ball de Bastons" del Grup Escolta de Verdú que apadrinats per els homòlegs de l'Esbart Albada de Tàrrega, feren la seva actuació. Sopar literari amb la presentació de diversos treballs i poemes. Un poemari que s'entregà als assistents al sopar. Presentació del punt del llibre referent a la diada de Sant Jordi (molt encertat!) recuperació d'una cançó del folklore antic de Verdú i presentació del número 37 de la revista Xercavins. Per finalitzar "Festival Terralada", el popular i

exquisit grup musical els trobadors "Pont d'Arcalís" reconstructors del folklore popular català oferiren una vetllada molt agradable.

Aplec a la Font de Santa Magdalena

Seguint la tradició del dia primer de maig -Festa del Treball-, els verdunins celebrem l'Aplec a la Font de Santa Magdalena que aquest any celebra la seva quaranta-sisena edició. De bon matí el cel amenaçava pluja, una vegada posades les senyeres a la Font, com per art d'encanteri els núvols es desferen. L'Eucaristia fou l'acte d'acció de

X Sopar Literari i V Festival Terralada

Dissabte 25 d'abril de 2009

De 4 a 6. **Taller de Ball de Bastons per a nens i nenes**
A càrrec de l'Esbart Albada de Tàrrega.
Lloc: Davant del Cau.
(activitat oberta a tothom)

A les 7. **Assemblea de socis i sòcies de l'Associació**
Al finalitzar es presentarà el número 37 de Xercavins.
Lloc: Sala de plens de l'ajuntament.

A les 8. **Festival Intercultural Terralada i Sopar Literari**
Representació del taller de ball de bastons.
Presentació d'una cançó tradicional recuperada.
Lectures de poemes i relats d'autors locals.
Repartir punt de llibre commemoratiu Sant Jordi '09.

A les 9. **Sopar**
Amanides, còc, beure, postres i cafè.
Preu: 6€ anticipat / 8€ a taquilla.

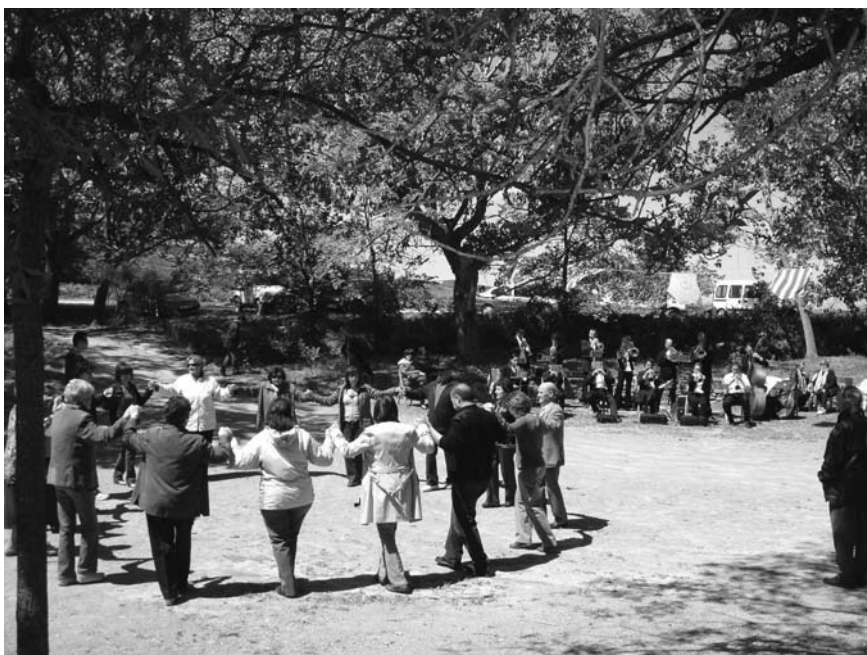
A les 10. **Concert amb: El Pont d'Arcalís**
Una de les bandes més sòlides i veteranes del panorama de la música tradicional catalana.
Són hereus de la tradició musical del Pirineu, sobretot la dels vells violinistes i acordionistes.

Organitza: Col·labora:

xercavins

AJUNTAMENT DE VERDÚ

ASSOCIACIÓ DE DONES ARCALÍS

gràcies pel benefici de la pluja i la benedicció dels conreus. La cobla Tàrrega refilava les notes de la Sardana, les taules parades eren presagi de bona companyia i amistat. La cassola de pagès satisfeu les delícies gastronòmiques dels participants, i per finalitzar païren la manduca amb una tirada de bitlles catalanes que culminà el fi de Festa.

FC Verdú - Vall del Corb

Amb un bon regust de boca, un espectacle esportiu de bona qualitat i un equip que desborda amistat, jugadors, tècnics i directius, el dissabte dia 23 de maig varen celebrar el final del campionat 2008-2009 compartint, amb tot el poble, un sopar de germanor al Casal de Verdú. Felicitats pels bons resultats i per mantenir el futbol a Verdú.

Manifestació i Tractorada a la Plaça de Verdú

A l'estil de les manifestacions de les grans ciutats, els Pagesos de Verdú afectats per les expropiacions pel Canal Segarra Garrigues i

indignats per la discriminació que reben, es manifestaren a la Plaça Major amb pancarta i parlaments. La CHE ofereix 0,90 euros m2, i en canvi la Generalitat va pagar 1,90 €/m2 en la recent expropiació de la C-14 i Regsega paga 1,85 €/m2 en les expropiacions per la Xarxa Secundària del Canal. La manifestació transcorregué amb molta serietat i bon fer i les forces de seguretat que encerclaven el recinte no varen tenir cap problema ni necessitat de intervenir.

Visita important

El dia 21 de maig, Verdú va tenir la visita dels delegats del Govern a Catalunya sr. Joan Rangel i del subdelegat del Govern a Lleida sr. José Angel Flores. La reunió que varen mantenir amb l'alcalde de Verdú sr. Josep Riera fou motivada per a la realització i la comprovació dels projectes del fons FEIL (Fons Estatal d'Inversió Local) amb un finançament de 179,465 Euros i parlar del finançament del 1% cultural

Dia del Voluntariat i Festa d'agraïment

La Residència Sant Pere Claver va organitzar una festa per agrair als voluntaris que regularment re-

alitzen la visita a la Residència per fer una estona de companyia als avis residents. La jornada resultà molt emotiva amb la presentació de la festa del voluntariat 2009, concert i ball amb l'orquestra "Mediterrània", berenar-sopar i entrega de premis a tots els voluntaris. Una jornada més de convivència voluntaris-residents que va deixar un bon record. Altrament, les dues Residències, Sant Pere Claver i Mare Marcel·lina, organitzaren un sopar "Barbacoa" per als voluntaris i residents que resultà ser molt bo i animat. Els voluntaris varen agrair aquestes mostres d'afecte, varen tenir paraules d'estimació per a les residències, i, d'una manera especial, per als seus usuaris. Un agraïment especial fou per als organitzadors d'aquests actes, directores i professionals que hi dedicaren una delicada atenció.

Visita guiada al Castell de Verdú

El dia 30 de maig els veïns de Verdú vàrem tenir l'oportunitat de ser els primers en visitar el nostre Castell per veure la rehabilitació i consolidació estructural que s'hi ha fet, abans d'obrir portes al públic en general. Acompanyats del sr. alcalde i els arquitectes i tècnics que han dissenyat el projecte de consolidació, els verdunins vàrem gaudir d'una visita que ens deixà admirats per la bellesa i encert amb què s'ha portat aquesta obra.

Festa i Fira del silló i la ceràmica de Verdú

Els dies 6 i 7 de juny Verdú ha celebrat la XII Festa del Silló i Fira de la Ceràmica que organitza l'Associació de Cantirers, Terrissers i Ceramistes "El Vilar" i l'ajuntament de Verdú. La mostra d'artesanía aplega ceramistes d'arreu de Catalunya. Dins l'ambient festiu i força concorregut que caracteritza l'ambient de la fira,

vàrem poder admirar, a la sala gòtica del Castell, que llueix com mai tota la seva esplendor amb motiu de la seva restauració, una exposició amb el nom "Oficis Singulars" que els cantirers de la vila s'han sumat enguany a la iniciativa d'Artesans de Catalunya (de la Generalitat de Catalunya) per donar un valor afegit de disseny i innovació a les peces dels artesans urgellencs. Glòria Ferrer i Eulàlia Oliver exposaren a la sala Arnau Company del Castell amb el títol "Reflexions". L'artista Anna Boria ho féu als baixos de l'Ajuntament amb el títol "Dona i Lluna II" i a Cal Talaveró Centre d'Art acull la mostra de l'artista japonesa Hiromi Tomei peces de ceràmica que traspuen emocions orgàniques, viscerals i autèntiques. L'espectacle de fang i foc "Escultura de Foc" va anar a càrrec dels ceramistes de la Bisbal d'Empordà i va anar acompanyada d'una batucada per "els Bombollers de Cervera" mentre el públic assistent compartia el sopar i l'amistat.

El diumenge la fira poc a poc va anar creixent de visitants que eren rebuts per la xaranga "va i ve" de Tàrraga. Els estants de ceràmica i artesania rebien la visita de moltes persones encuriosides pel seu art i amb ganes d'adquirir alguna de les seves peces. L'obrador monumental, aixecat a la Plaça Major, no parava de tornejar cossos de fang que feien la delícia dels espectadors. La mainada tenien el seu espai per gaudir de la finor del fang a les seves mans i fer una que altra peça de ceràmica acompanyats dels professors Francina i Enric Orobitg.

Un certamen que dóna prestigi a la tradició de Verdú i cal felicitar als organitzadors del mateixa.

Eleccions al Parlament Europeu

Coincidint amb la Fira de la Ceràmica, Verdú va obrir els seu col·legi electoral perquè tota persona que figuri al cens electoral pugui exercir els seu dret a vot. Els resultats de l'escrutini foren els següents: Coalició per Europa on figura Convergència i Unió 112 vots el 35,90% - PSOE 75 vots el 24,04% - Europa dels pobles Verds 49 vots el 15,71%, - PP 38 vots el 12,18% - U. ICV-CU 4 vots el 1,28% - altres partits amb 2 vots el 0,64% i FN amb 1 vot el 0,32%. Vots en blanc 18 vots el 7% i Nuls 8 vots el 2,50%.

Visita del Honorable Conseller de Política Territorial i Obres Públiques Sr. Joaquim Nadal

El divendres dia 12 de juny Verdú va rebre la visita de l'Honorable conseller de Política Territorial i Obres Públiques, sr. Joaquim Nadal, per realitzar la certificació i finalització de la 2a Fase de les obres "consolidació estructural del Castell de Verdú". El conseller fou rebut a la Plaça Major per les Autoritats presidides per l'il·lustre alcalde de Verdú, sr. Josep Riera. La comitiva es dirigí a la Sala de Plens de l'Ajuntament per protocol·litzar la visita amb la signatura del Conseller al Llibre d'Honor de la Vila. Seguidament es féu la visita al Castell per rebre les explicacions dels tècnics referent a l'obra realitzada per la consolidació estructural del Castell. El sr. Alcalde féu la salutació i benvinguda al Conseller davant d'un nombrós públic que acompanyava tan augusta visita. En el decurs del seu parlament, el sr. Riera va demanar el compromís del Conseller i de la

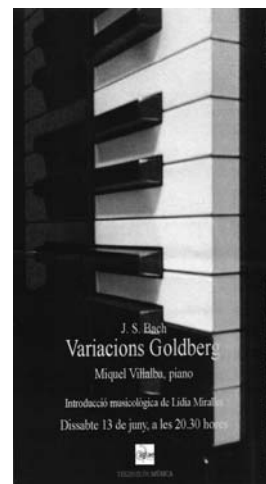

Generalitat de Catalunya per arribar a la restauració total d'aquesta obra pública baluard d'història i art. El conseller per la seva part, va respondre que un edifici tan singular i noble, bé mereixia arribar al seu total esplendor. Un aperitiu i salutació de les autoritats als veïns de Verdú, posà punt final a l'acte.

Fundació Tekhnikós

Seguint amb l'anhel de aportar un important bagatge de valors culturals a la vila de Verdú, la Fundació Tekhnikós ha programat unes mostres musicals d'una acurada i magistral interpretació. La primera d'elles va tenir lloc el dia 13 de juny sobre "Variacions Goldberg – J.S. Bach" interpretades virtualment i amb una precisió de matisos meravellosa al piano pel professor Miquel Villalba, guardonat amb importants premis per la seva trajectòria i reconegut com un Pianista de gran versatilitat.

Una de les altres mostres musicals és la titulada "Up -a -Up, performance" d'Eduard Boleda sobre la viola que va tenir lloc el dia 20 de juny. No cal dir que pels verdunins la joia de comptar amb un professor de la categoria d' Eduard Boleda és un honor. I per últim, el dia 27 de juny ens oferiren una exposició amb el títol "Música i Músics" dels autors en Josep Bassa i Martí Morros. Tota una mostra d'art, cultura i delica-

desa a què ens té acostumats la Fundació Tekhnikós.

XI Curs de Música de Cambra i conjunts instrumentals

Verdú és una vila encantadora- passejar pels seus carrers i places, contemplar el seu encant medieval amb el castell, església parroquial, plaça porticada, edificis nobles, museus, galeries d'art, fundacions, casa natal de Sant Pere Claver, ceràmica i música. La primera quinzena del mes de juliol, Verdú es vesteix de música. Del dia 13 de juliol fins al dia 19, sentíem la música als carrers i places i a la vesprada, gaudírem de magnífics concerts a la sala gòtica del Castell o a l'Església Parroquial. Més de cinquanta alumnes i una desena de professors varen donar forma i categoria a aquesta manifestació musical que dóna prestigi i renom a la vila de Verdú. Una vegada més: Felicitats!

Bona notícia

El Ministeri de Foment aprova el projecte de recuperació del Castell de Verdú, d'aquesta manera s'injecta la quantitat de 719.296 euros, quantitat que es veurà completada amb l'ajuda de la Generalitat i

l'Ajuntament de la vila i permetrà completar la totalitat de la tercera fase de la restauració del Castell de Verdú, una joia del gòtic que actualment ja llueix part de la seva esplendor.

PINTURES i DECORACIÓ

Tarròs

C/ Sant Pelegrí, 18
Tel. 973 50 12 60
Fax 973 31 36 27
25300 TÀRREGA

C/ Bisbe Ruano, 11-13
Tel. 973 27 16 11
Fax 973 27 17 22
25006 LLEIDA

C/ Ferrer i Busquets, 88
Tel. 973 60 05 07
Fax 973 71 08 68
25230 MOLLERUSSA

C/ Josep Zulueta, 7
Tel. 973 36 01 61
Fax 973 35 44 53
25700 LA SEU D'URGELL

C/ Barcelona, 39 - Pl. de la Sardana
Tel. 973 44 30 34
Fax 973 44 30 41
25600 BALAGUER

Utilitat dels castells

Eduard Ribera - <http://ribera.bloc.cat>

Concebudes originalment amb finalitats defensives, les torres i les construccions fortificades s'emplaçaven habitualment en un turó i, al seu entorn i sota l'abric de les seves muralles, el senyor feudal acostumava a autoritzar l'assentament de la plebs sobre la qual tenia jurisdicció. Es calcula que només en la geografia dels Països Catalans, des del segle IX i amb la recuperació dels territoris ocupats pels sarraïns, foren desplegats més de 3.000 castells, la majoria dels quals actualment estan enrunats. El de Verdú afortunadament s'ha conservat i avui és propietat municipal, bé que parcialment segueix en mans privades. El conjunt, emplaçat al redós d'una antiga ermita romànica, és esplèndid i conté traces arquitectòniques d'èpoques diverses, com la majestuosa torre de l'homenatge (s.XII) que originà i presideix el conjunt, la magnífica sala gòtica que manà construir l'abat Copons de Poblet (s.XIV), els cellers modernistes...

Sens dubte el castell de Verdú és el testimoni més preuat d'aquesta població, perquè explica el seu origen mil·lenari i la seva història, la seva riquesa patrimonial, la seva configuració urbanística i l'entramat de successions i dependències que han marcat el lloc d'ençà de la seva reconquesta el 1056. El castell és per ell mateix un element d'interpretació fonamental per a entendre no només la història local sinó una bona part de la història del nostre país. Tant és així que el govern de la Generalitat està destinant una bona pila d'euros a consolidar-lo i a rehabilitar-lo a fi que se li pugui donar un ús d'interès general.

Un ítem patrimonial d'aquesta magnitud, hauria de possibilitar no només la posada en circulació d'un atractiu cultural i turístic de primer ordre sinó la devolució a la població autòctona d'una referència que forma part de la seva història, del seu imaginari i de la seva quotidianitat; d'un element, en definitiva, que hauria de contribuir a fomentar la identitat i l'estimació pel territori.

“... explica el seu origen mil·lenari i la seva història, la seva riquesa patrimonial, la seva configuració urbanística i l'entramat de successions i dependències...”

Dit això –i amb vista a les hipotètiques utilitats que es podrien donar a un espai emblemàtic com el castell de Verdú, de les quals ja

es comença a parlar obertament–, m'agradaria formular un parell de desitjos. Primer, un de l'àmbit simbòlic: que el castell esdevingui mirall de respecte, unitat i autoestima per a la gent de Verdú i que serveixi perquè la mainada conreï el sentiment de pertànyer a un indret que forma part de la història en majúscules d'aquest país. Segon, un de l'àmbit utilitari: que es converteixi en un equipament modern, quotidià i de referència per als verdunins i per a les terres de la Catalunya interior. En definitiva, que es fugi de les operacions d'imatge exclusivistes que podrien convertir el castell en un parc temàtic de luxe, apte per a visitants de prestigi, o en un reducte per a uns pocs privilegiats del tipus que sigui.

Retornem al castell la seva utilitat primigènia: la de defensar el territori i la seva gent. Aquesta vegada, però, sense enemics; i, sobretot, sense vassallatges.

Entrevista a Francesc Blanch Rabinat

Josep M. Castelló

En Francesc Blanch i Rabinat és un home de Verdú traslladat a Barcelona sense deixar mai les seves arrels verdunines.

Una infantesa i joventut viscuda plenament al terror segarrenc, secaner i bruscat de la vila de Verdú, de família pagesa avesada a lluitar contra les intempèries d'escassetat i de collites pobres, en Francesc confessa que això no li privà de viure una infantesa i joventut curulles de joia i d'activitats que forjaren en ell, un caràcter i personalitat que l'ha identificat com a patriota, autodidacta, treballador i verduní.

Educat a l'escola de Sant Pere Claver i continuant a la Joventut Social (obra postescolar de la mateixa escola, que era la fundació social del Patronat i Sindicat Agrícola Sant Pere Claver), va poar intensament el caràcter i l'estil d'un jove emprenedor, preparat per obrir-se pas a la vida no absent de vicissituds i dificultats. Actiu en totes les activitats que oferia la Joventut Social: esports, sardanes (dansaire de la colla Espiga Verdunina i monitor de sardanes), teatre, cant i d'una manera especial, el captivava el dibuix i l'artesanian. De Joventut Social en fou un dels principals activistes fins a ser-ne el seu president.

El camp de la pagesia no oferia, al jove Francesc, la perspectiva d'un futur segur i hagué de deixar Verdú i obrir-se futur a Barcelona. Just arribat a Barcelona, ja va freqüentar el Centre Comarcal Lleidatà on es

trobaven amb verdunins que, per les mateixes circumstàncies, vivien a la ciutat.

–Francesc, què és el que recordes de la teva infantesa i joventut?

–Era i sóc una persona feliç. Des de la meva infantesa que he procurat viure content, treballant, lluintant i convivint amb tothom. De la joventut recordo el que tu acabes de dir en la presentació, la meva activitat en totes les facetes de la vila, festes i festetes, fires, colles d'amics, vaig fer una joventut maca. Vaig fer de tot.

–El teu primer treball fou la pagesia. Petit propietari, dificultats de la postguerra, sequeres, males collites, etc. Com ho vares viure tot això?

–Treballant molt, estalviant i sense cap esperança de futur. Als últims anys de pagès, vàrem comprar dues mules joves, al matí, de bon matí, en feia treballar una fins a cansar-la i cansar-me, i a la tarda

amb l'altra amb les mateixes condicions; tot i així, la nostra economia no reeixia i vaig haver de marxar a buscar feina a Barcelona.

–Un cop a Barcelona, com va anar?

–Vaig estar de molta sort. Vaig començar treballant en una fabrica de "plàstic injectat" una novetat que tenia èxit al mercat, mobles, maniquins i moltes altres coses, i jo que tinc maneta pel dibuix, doncs dissenyàvem peces atracti-

ves. Després vaig treballar en una entitat bancària.

–Ara que parles que tens manetes pel dibuix, entrem de ple a la faceta que més et caracteritza, que és la ceràmica artística i la immensitat de dibuixos i formes que tu li dónes. Com t’ho fas per crear aquesta meravella? (M’obre una carpeta, acuradament indexada per dates, 1946 la primera, fotografies de peces i persones a qui han estat entregades).

–Aquí hi ha moltes hores de feina i molta il·lusió i esperança posada. Mira, des de l’escola de Sant Pere Claver que vaig fer el meu primer dibuix a un silló any 1939, fins a l’última peça feta a finals del 2008.

–Francesc, això són meravelles!

–No, no això és la meua vida!

–El Francesc, com a bon verduní, dibuixa i transforma les peces amb ceràmica negra, unes filigranes de treball, delicadesa de matisos i al·legories que traspua bellesa i emotivitat. Dèiem al principi, que una de les coses que t’ha marcat i et marca de la teua vida a Barcelona, és la teua afiliació al Centre Comarcal Lleidatà. Has estat membre directiu

de la seva junta, has treballat per la supervivència i desenvolupament del Centre. Recordem els sopars Vedunins a Barcelona, les visites del Centre Lleidatà a Verdú amb motiu de l’Aplec de la Font de Santa Magdalena...

–...Xits! Escolta, escolta ...que la Font de Santa Magdalena la vàrem recuperar de “la Fuente del olvido” nosaltres eh! Recordeu-ho bé. Des del Centre insistíem amb el seu adecentament.

–Fa poc temps has tingut un reconeixement públic per aquesta

tasca. La teva activitat i relació amb diverses personalitats que han passat per aquest Centre t'ha permès relacionar-te amb la societat catalana al més alt nivell. Tu ja portes una gran càrrega de catalanitat que traspua en la teva parla i el teu art i sabem que desenvolupes la tasca de professor de ceràmica, dintre del mateix Centre, adreçada a un bon nombre de persones. Explica'ns aquesta activitat?

—És cert, faig escola de ceràmica, treballem el fang, decorem les peces, cada persona té un estil diferent, les portem a coure a Verdú. Formem una família d'amistat i bon ambient. Mira, veus, aquesta és la felicitació que cada any els faig per Nadal.

—Noi, a més d'artista de ceràmica, ara veig que també ets poeta. Francesc, recordes algun motiu especial que t'ha donat satisfacció al treball que realitzes?.

—Sí, quan el President de la Generalitat de Catalunya, Molt Honorable Jordi Pujol i la seva esposa Marta, varen venir a l'entrada de casa meva a Verdú, per visitar les meves peces. Em vaig emocionar... (sangloteig) ...per a mi ha estat el millor reconeixement quan em va dir: ...Catalunya necessita molts homes com vós!

—Et puc demanar tres coses que portes al cor de Catalunya?

—De Catalunya tot, en especial: la parla, la terra i el seny.

—I de Verdú?

Tot també, Sant Pere Claver, el Castell i la meva gent. La revista Xercavins em fa viure el meu Verdú!

Gràcies Francesc Blanch i Rabinat per ser com ets, verduní entranyable, català de cor i ànima, amic i emprenedor.

Si voleu enquadrar la revista, penseu en l'enquadrador artesà

RELLIGATS ARTÍSTICS S.L.U.
Maria Camps Pàmies

Major, 12
25218 EL CANÓS – Tel. 973 53 31 06

Llibreria Major 23 – Major, 23
25300 TÀRREGA – Tel. 973 50 21 54

Els mals usos

Guiu Sanfeliu i Rochet

Un lector de la nostra revista Xercavins, amb motiu d'anomenar la frase "Mals Usos", en el meu treball del passat exemplar de la revista, en què parlava del rei Jaume, em preguntà quins eren aquests mals usos.

No és gens senzill resumir en una pàgina un tema que al llarg de la nostra història ha fent córrer rius de tinta i ha omplert una gran quantitat de llibres, amb tot intentaré poder-ho explicar de la forma més entenedora possible.

Quan s'anomenen els Mals Usos sembla que justifiquem l'existència d'uns Bons Usos. Realment, però, no van existir mai uns bons usos, sinó unes prestacions humiliants que els pobres serfs de la gleva (avui en diríem pagesos) havien d'acceptar per força so pena de ser castigats, des dels remots temps de la conquesta del nostre país pels "nobles" francs. Quines eren aquestes prestacions? Moltes i variades, la majoria eren comuns a tot el nostre país.

La servitud de la gleva és recollida pels Usatges de Barcelona, compilats definitivament vers l'any 1150, l'usatge "Praecipimus" permet vendre els alous amb els homes i les dones que hi habiten o hi neixen. També regula el que els pagesos suportaran com a mals usos: l'**intestia** o dret del senyor a quedar-se part dels béns del pagès quan mor intestat; **eixorquia** quan mor sense descendència i **cugucia** en el cas d'adulteri. "... **Cugucia**... aquest dret feia que el senyor s'apropiés de la meitat dels béns totals de qualsevol dona de remensa, que fos declarada adúltera, deixant l'altra meitat al

seu marit, més, si resultava que lo marit fos còmplice, tos los bens totals passaven per enter al senyor feudal..." Berenguer.

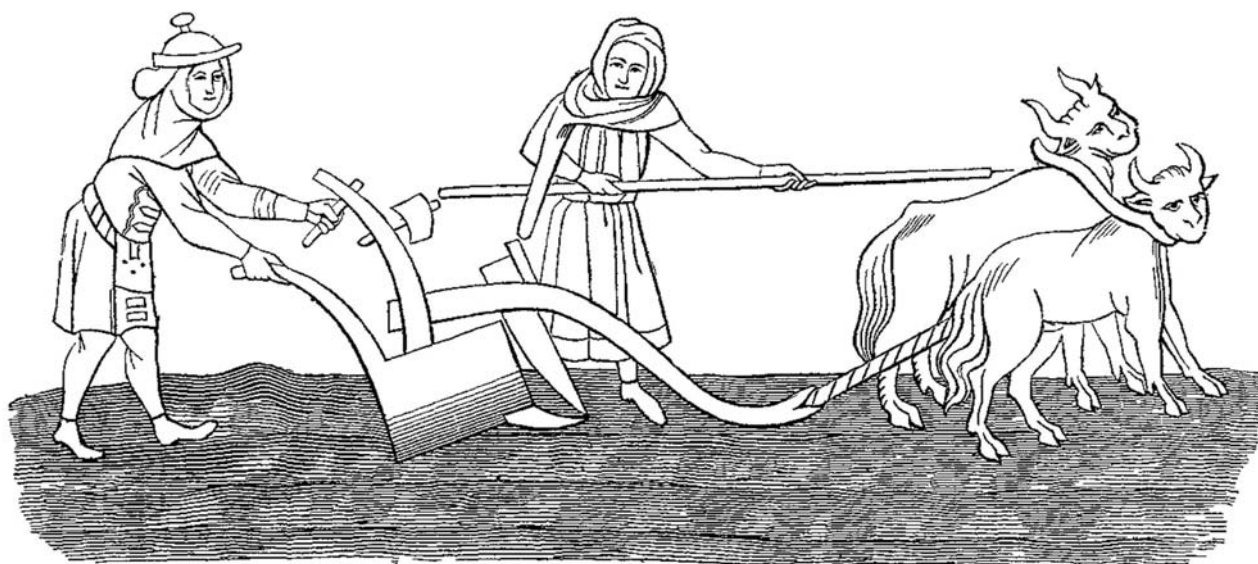
Centrant-nos amb els que va recopilar Mn. Berenguer, que fou rector de Verdú des de 1889-1913, consultant el nostre arxiu parroquial va trobar: "...en 1186... los veïns de Verdú pagaven als barons de Cervera los drets senyorials: **Cena del Rey, la Quístia, lo Delme** de molts fruits, **Formamentum**?, **Justícies, Joves, Traginar, Batudes, Terços, Pernes, Gallines, Cugucies, Eixorquies, Intestia**... drets que valorats importaven lo arrendament de 120 masmodins de bon or i de preu just..." Berenguer.

(L'any 1184, dos anys abans d'aquest document comentat per Mn. Berenguer, Berenguera d'Anglesola oferí als verdunins la possibilitat d'establir-se al pla del castell a **canvi de** construir les muralles i les seves torres i a més els **perdonava** el mal ús d'**Eixorquia**. Però segons ens descriu Ms. Berenguer els altres **continuaven vigents**.)

Jova be de jou. Prestació en treball equivalent en general a un dia de llaurar. **Tragina.** Prestació personal que els pagesos que posseïen animals de càrrega del terme d'un castell havien de donar al seu senyor, consistent en transportar productes agraris o materials de construcció en profit del senyor. **Batuda.** Prestació de treball relacionada amb la feina de batre el gra". "... Drets senyorials... **Delme, Mig Delme, Primícia, Tasca, Brassatge, Batudes, Jova, Tragi, Cussieva?, Araynes?, Alberga, Enteeva?, Vi de Tescol, Manoll**

de Palla, Cèrcol de Boi ..." "... Lo **Bovatge**... era una contribució que es pagava al rey quan havia pres possessió, en testimoni de fidelitat, y no es pagava si no una vegada..." "...La **Cena del Rey**... era una contribució que solia pagar-se als procuradors del Rey, enviats per lo Infant fill del Rey. Era bastant crescuda..." - "...Moneda **Foreva**...contribució que es pagava al Rey.." "...**Serviu o Quístia**... era una contribució territorial que tots los pagesos de terres pagaven al senyor del poble, pro per falta de diners li pagaven amb blat, ordi, mestall y gallines... després en part fou quitada, rebaixada y canviada... amb monedes barceloneses..." "...**Malmodines**... Verdú pagava al convent de Poblet ...70 lliures barceloneses" "...**Lluïsmo o Landemi**... era un dret de traspàs que es pagava als senyors dels pobles cada vegada que una finca canviava de amo o se arrendava per molts anys. Lo dret no era igual en tots los pobles, uns pagaven el dos i altres el tres per cent, altres pagaven el Terç, es a dir de cada tres una... etc." "...**Fonsadera**... era gracia o privilegi de poder comprar lo soldat o dipositar certa quantitat en poder del Sr..." "...**Intestia**... era lo dret que tenia el senyor del poble sobre la meitat o tercera part, segons los casos, dels bens de tots los homes propis que morien sens haver fet testament..." "...**Eixorquia**... era lo dret que autoritzava al senyor feudal per apoderar-se de tots los bens dels seus vassalls que morien sens fills legítims..." Berenguer.

Aquests últims ja eren considerats mals usos. Si ens fixem en alguns d'aquests usos i mals usos, **Llu-**

isme, Quístia, Intestia, Eixorquia, Cugucia, ens adonarem que, en ells indirectament, es reconeix la propietat de la terra que posseïen els serfs, sigui per aprisió, rompuda o la forma que fos. De no ser-ne amo, el senyor no podria cobrar per vendes de finques, ni del serf que moria sense testar o sense fills...a pesar que solament en tenia el domini útil per cultivar-la, ja que domini directe era del senyor. Fet que li permetia poder vendre tot el domini amb els homes i les dones que hi habiten o hi neixen.

A aquests mals usos principals, encara s'hi poden afegir altres costums senyorials com: **Farga de destret**: El pagès tenia l'obligació de comprar i de reparar les eines de treball a la farga del senyor. Era el monopoli o destret senyorial de

la ferreria o lloçol. **Molí**: Obligació o destret de moldre el blat al molí senyorial. **Forn**: Obligació o destret de coure el pa al forn del senyor.

Els més corrents foren les joves, que podien ser bovatge (llaurar), sembrar, segar, batudes, tallar herba, veremar, plantar ceps, cavades, femades, tragines, etc. Que s'havien de fer forçosament quan el senyor ho manava i els dies que li convenien, en el cas de la verema, després de veremar per al senyor havia de veremar el delme que li pertocava, deixant així els seus raïms per últims.

Si tots aquets usos que avui tot-hom considerarà excessius, per la mentalitat dels feudals de l'època no ho devia ser ja que segons el **"dret de maltractar"**, dictat per

les Corts de Cervera de 1202, que **facultava els senyors per maltractar, empresonar i desposseir els pagesos dels seus béns**. Els maltractaments continuarien sent generals, però ara reconegut en el seu aspecte legal, facultaven el "senyor" a continuar maltractant el serf, cas que no complís el seus desitjos.

Aquest "*Jus Maletractandi*" no fou expressament derogat fins a la promulgació de la Sentència de Guadalupe de 1486, "*que redimia els mals usos previ pagament de 60 sous per mas i abolia el dret a maltractar i molts altres abusos senyorials menors. Els pagesos van conservar el domini útil del mas, però havien de fer homenatge al senyor i pagar drets emfitèutics i feudals.*"

BAR - RESTAURANT La Graella

Cuina casolana · Tapes variades

Local climatitzat

Pl. Major, 18 - Tel. 973 34 70 93 - 25340 VERDÚ (Lleida)

El Patronat i Sindicat de Sant Pere Claver (XI)

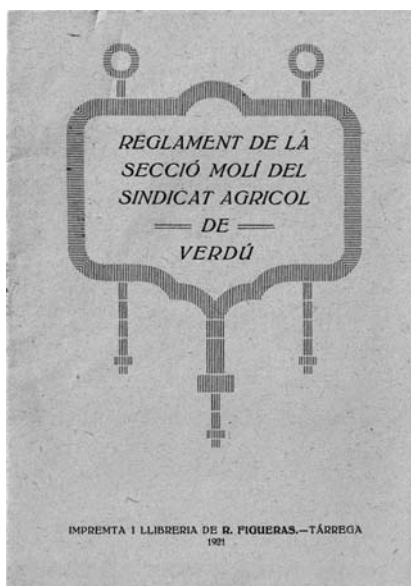
R. Boleda i Cases

Més sobre la secció del molí i altres activitats

Deia al començar que, per escriure la Història del Patronat i Sindicat, m'havia hagut de valer d'un munt de paperam amuntegat a la sala -dita aleshores- de "les olives" i també d'altra documentació trobada, en el curs de les obres del Castell, dins d'unes saques de davall de l'escenari. Aquesta documentació, juntament amb la que recollí en semblants circumstàncies en Francesc Huguet, és l'única -encara que desordenada- font d'informació. Aquestes troballes o rescats, coincidents amb la publicació de la revista Xercavins, han estat l'incentiu per recuperar-ne la història.

Ens cal seguir -com en l'anterior capítol- amb la secció del molí, per fer-nos càrrec de l'embalum econòmic i social que va representar per la vila aquesta secció, i també fer un repàs de les activitats que s'anaven desenvolupant a mesura que el sindicat anava prenent volada, així com l'aurèola d'exemplaritat que assolí l'organització del Sindicat arreu de les nostres contrades.

El 1921 s'imprimeix el reglament de la descrita secció. És un reglament molt reduït, extret del que amb

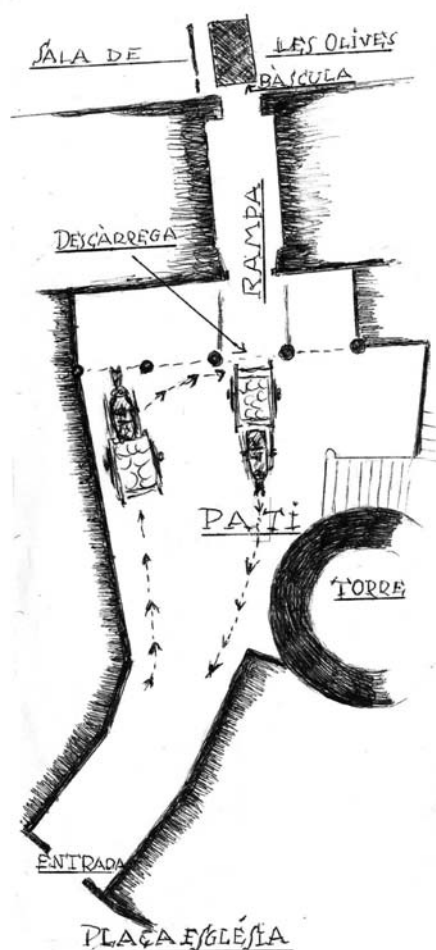

Reglament del molí.

anterioritat trobem més ampli manuscrit de la mà del Rnd. Conciliari Mn. Jaume Riera, segons el qual, inicialment, el capital per a la construcció sortí de la Caixa d'Estalvis del mateix Sindicat però n'havien de respondre els socis de la secció fins a la total amortització; i, mentre durés aquesta, els socis estaven obligats a portar-hi llur producció. Cada soci -segons el citat reglament- en portar el fruit al molí rebrà una nota de la quantitat entrada i cada setmana es fixarà el preu de les olives i quan s'hagi efectuat la venda de l'oli que importi més del 10% del valor del fruit aportat, es repartirà proporcionalment als socis. Així trobem que el dia 17 de febrer, o sigui passats un mes i 17 dies de l'obertura, es reparteix als socis a compte de les olives lliurades, la quantitat de 19.654 ptes.

En els apunts del sr. Ros hi figuren diverses vendes d'oli totes elles motivades per la falta de cabuda en el

cup, com la del dia 25 de gener que "s'acorda en vista de que'l cup (de l'oli) s'apuja molt que'ls Srs. Guixà, Riera y Ros anessin demà a Tàrrega a vendre l'oli." A l'endemà ja s'anota la quantitat de 2.992'19 ptes. per la venda dels dos bocois d'oli venut al sr. Bas de Tàrrega, ingressades al compte corrent que el Sindicat tenia a la Caixa de Terrassa. Semblantment una altra nota del divendres 13 de febrer que diu: "El cup torna a ser ple. S'acorda treure mostres de l'oli y anar a Tàrrega dissabte vinent per a vendre una partida."

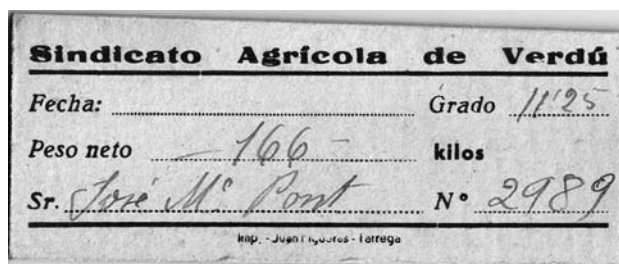

Croquis de la descàrrega.

Del diumenge dia 29 de febrer (1920 any de traspàs) segons la sessió d'aquest dia, s'havien fet tràmits per vendre l'oli a Tàrrrega però els preus no eren satisfactoris i determinen esperar malgrat el cup estigui ple, "però com que s'ha acabat de collí olives, encara que 2 bocois no cabran al cup, se col·locaran d'alguna manera y s'esperarà vendre millor," o es mirarà de fer un viatge a Barcelona per vendre.

Tot plegat dóna la sensació de precipitació o d'improvisació o falta d'experiència. I la primera millora que es fa, de cara a la campanya venidora, és la construcció de tres cups més. Aquesta vegada se senyen amb salut; i just acabada la primera campanya, el dia 8 de març, ja s'han comprat les rajoles vidriades per als cups i per a arreglar el "bassí".

El dia 15 de maig s'ha fet la definitiva paga als socis del molí per un valor de 52.558'92 pessetes

Model dels tiquets de les pesades.

podien sumar les olives collides de dos dies.

En aquell temps els pagesos havien de portar les olives netes de brots, de fulles i de fang. "Passar-les" era la feina que es feia havent arribat del tros a l'entrada de la cases. Entretant algú de la casa anava al molí a buscar els sacs buits per ensacar, i l'encarregat del molí apuntava el nom del soci, el número de sacs i el pes de les tares. Eren uns sacs de jute untats d'oli que pesaven més del normal. Al vespre, la plaça de l'església i espais adjunts, s'omplien de carros esperant el torn per descarregar i, com que era temps

de fred, es posava la manta damunt la mula i la civadera per anar rosegant. Si la descàrrega anava per llarg, els pagesos entraven a la sala de les olives buscant l'escalforeta del molí.

Per a la descàrrega hi havia sempre dos carros estacionats al pati interior del castell (vegi's el croquis adjunt) un que s'esperava i altre que estava aculat a la descàrrega situada entre dos pilars de la galeria, donant els sacs que agafaven els empleats i posaven damunt d'una vagoneta de tres rodes que traslladaven damunt de la bàscula situada just a l'entrada de la sala. La pesada era gravada

El funcionament

De com funcionava el molí, ens ho mostren les notes prèvies a l'inici de la campanya resultants de la reunió general del diumenge 14 de desembre en la qual "s'exorta als socis a treballar disciplinats y cumplir com a bons socis..." Es nomenen com a gerents per rebre les olives cada dia a Anton Segarra (Segarreta) Josep Riera "...y un individu de la junta." la missió d'aquests era el control de nitidesa i frescura de les olives i estendre i donar l'albarà del pes corresponent a cada soci. S'anomena el personal del treball -remunerat- del molí. Es fa un torn de dia i un torn de nit, nomenant Ramon Rius, Josep Sans i Josep Majoral per un torn, i per altre, Josep Trilla, Josep Ribé i Francisco Guitart.

Els socis que recollien més de 5 quarteres al dia estaven obligats a lliurar-les a diari; i els que no,

Comte, que presenta Francisco Bellart per treballs esmerats en el Sindicat i ses diferentes secciones per raó de transports i demás.

Ports de la prempsa del molí	100	ptas.
Dos jornals de peó	10	"
Ports de la prempsa del celler	7'50	"
Dos carretades de tobos	35	"
Ports rajoles Montblanch	22	"
" " ferrocàrril Reus Montblanch.	1'35	"
Ports bàscula molí	10	"
Cinc jornals carro de trabuch per treurer terra.	80	"
Ports dos bidons oli Verdú a Tàrrrega	9	"
Ports d'esportinà i quatre bidons buids.	54'50	"
Saldo a mon favor de transports a-bonos.	374'64	"
Un jornal d'amuntegar guano	6'00	"
Total	709'99	ptas.

Verdú 24 dex Desembre de 1927.

Francisco Bellart

Factura de Francesc Bellart.

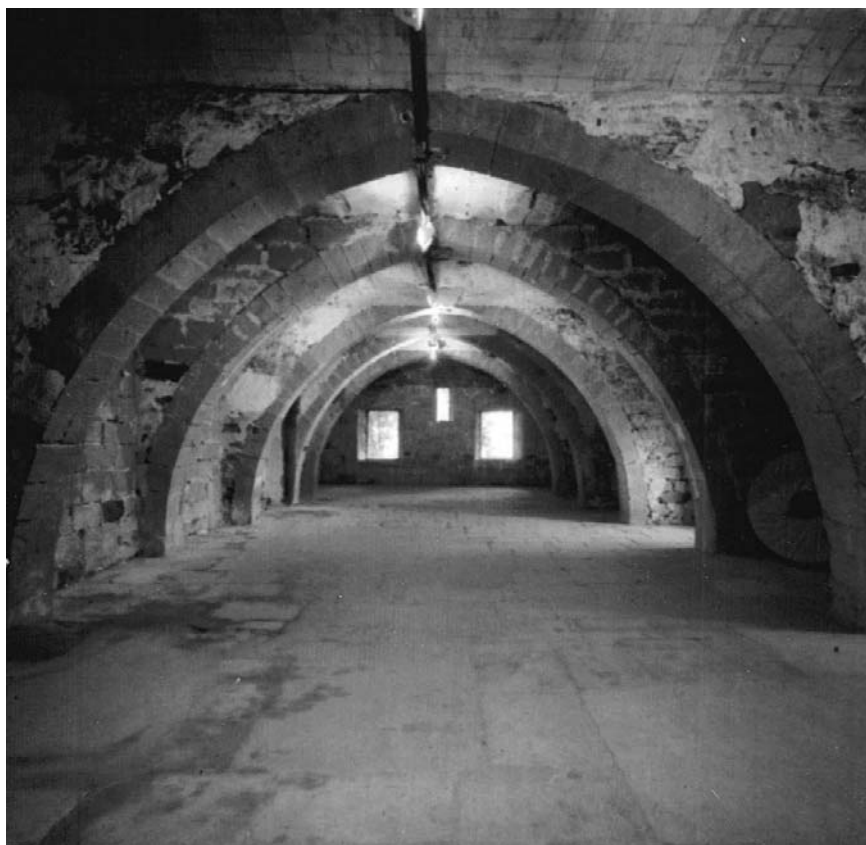
per duplicat en uns tiquets; un per al propietari i l'altre el guardava el Sindicat, per comprovar-los al final de la campanya. Els sacs s'anaven descarregant a la sala; entretant, marxava el carro descarregat i el seu lloc era ocupat per un altre i així successivament.

Aquest sistema de descarregar i de pesar és el que havíem vist del nostre record. De fet va començar a partir de l'any 1927; i en dóna testimoni la factura de la compra de la bàscula, vagonetes i tiquets a la casa "Hijos de A Arisó" de Barcelona de 25 de novembre de 1927 i també la factura de Francisco Bellart que a més ens revela no sols els ports de l'esmentada bàscula, sinó també els ports d'una "premsa del molí", d'una "premsa del celler," "dos carretades de toves," "rajoles de Montblanc," de "abonos" de "jornals de peó" de "carro de trabuc" i els preus dels jornals d'aleshores. (Vegeu la factura adjunta)

Els desnivells de la fàbrica donaven avantatge al funcionament del molí. Les olives eren abocades a una tramuja i des d'aquí baixaven a les moles, situades com la resta del molí, al celler; la pasta era recollida al "bassí" -més endavant es va instal·lar una "batidora"- i d'aquí l'"ajudant" amb una galleda l'anava abocant a cada esportí que el "parador" amb les mans, anava repartint uniforme per tota la superfície fins a completar el "peu" (1) des del primer fins al darrer que un cop muntat, es traslladava amb

Josep Riera i Justribó. En els primers anys exercí de secretari gratuïtament

La sala intermitja del Castell, aleshores, dita de les olives

la "vagoneta" (cubeta) conduint-la per damunt dels rails, fins a les premses hidràuliques, que un gruixut "pistó" anava esprement la "pasta" que, un cop espremuda, rebia el nom de "pinyol" o "pinyola" que calia "desemportinar".

Josep Huguet i Ribé

L'oli anava corrent per natural de les premses a les piques i la "morca" s'escorria cap als "infernets". Un procés molt elaborat, que avui seria motiu d'admiració, d'haver-se respectat.

No podem acabar aquest capítol sense fer esment especial de Josep Huguet i Ribé que, en el lloc d'encarregat tant del molí com després del celler, fou un dels artífex de l'èxit

i la bona marxa del Sindicat. Sí que hi havia Mossèn Jaume Riera, el metge Ros i Josep Riera Justribó líders nats, lliurats amb cos i ànima a l'obra que havien fundat; però el Sindicat va tenir un ferm puntal molt important amb el "Josepet del Segarra". Jo, encara molt jove, havia treballat al molí i al celler i recordo la serietat, ordre i disciplina que imposava sols amb la mirada. Sempre al peu del canó en la tasca de control que no era poca, tant en l'entrada dels fruits com en l'elaboració de l'oli i del vi.

(1) Un "peu" corresponia a quatre "quarteres" d'olives (200 kl) com a mesura quan s'anava a moldre als antics molins de "lliura" per bescanviar-les amb oli. Calia ser molt destre per "parar el peu". Malgrat que semblava fàcil, no tothom era capaç d'apilar els esportins sense tòrcer. Com a gran "parador" hom recorda el popular "Pepet del Ribé".

d'Actualitat

Redacció

Durant els darrers mesos el Canal Segarra Garrigues ha estat notícia de manera força continuada. Les adjudicacions de trams, les expropiacions, zones ZEPA, inauguració primer tram del canal... A Verdú el passat dimarts 26 de maig el sindicat UP va convocar una concentració per expressar el malestar dels pagesos pels preus que es paguen per les expropiacions del canal. Els afectats per les expropiacions volen que la CHE els pagui 2 euros per metre quadrat expropiat enlloc dels 0,90 que ofereix.

Hem buscat l'opinió de uns quants pagesos perquè ens expressin el seu punt de vista de temes referents a aquesta nova infraestructura que canviarà el nostre territori.

1. Com creus que ha quedat al concentració parcel·lària?

2. Què opines de les expropiacions del canal?

3. Què opines dels nous camins?

4. Altres opinions.

Joan Sambola Torres
Pagès

1. Si tots els propietaris haguéssim tingut criteris clars per tenir una finca única hauríem sortit tots més beneficiats. Alguns propietaris han volgut conservar plantats i això els ha perjudicat ja que les finques els han quedat més dispersades. La filosofia de la concentració parcel·lària és la de crear finques més grans que permeten un estalvi de temps a l'hora de conrear-les i facilitar el seu accés.

2. En aquest moment molts propietaris afectats estem lluitant perquè el sòl a expropiar es valori dignament. Ens trobem que s'està intentant dissimular el preu del m² de la terra campa amb la valoració de camps plantats, cabanes, marges... , per valorar la unitat bàsica del m² de la terra més baixa. Volem que els criteris d'expropiació siguin clars com els que es van aplicar als terrenys de la carretera C-14, per exemple.

3. S'ha fet una bona feina a l'hora de treure parets i marges. Penso que si no hagués estat per la concentració parcel·lària no s'hagués aconseguit mai un sanejament de les terres d'aquesta part del terme, encara que algun camí s'hagués pogut millorar més el seu traçat.

4. La valoració és positiva. Encara queda feina per fer com per exemple desaigües i finalment la implantació de la xarxa secundària amb els hidrants a les parcel·les i boques de reg.

* * *

Ramon Boleda Farré
Pagès

1. Crec que podia quedar millor, el fet que ara només hi hagi un 50% menys de finques és massa encara.

2. No estic d'acord de la manera com s'ha portat. No es poden fer al·legacions, ja que n'he vist tres de diferents i no queda clar a qui al·legar. Com que et prenen la terra forçosament, crec que s'hauria de pagar més.

3. Els camins em semblen bé, perquè avui en dia han de ser amples, ja que cada vegada circularà maquinària més grossa i ràpida. El que no em sembla bé es que no hagin respectat algun camí radial com el del Gossalat, ja que era de molta circulació.

4. Reconec que la concentració és molt difícil ja que és un trencaclosques en el qual les peces no acaben d'encaixar mai, perquè molts propietaris les volen a la seva mesura i no a la de la comunitat. També és més fàcil veure un propietari gran beneficiat, ja que de moltes finques li unifiquen en dos o tres nuclis, en canvi el que té poques finques les hi han d'encabir allà on poden.

* * *

Josep M. Pijuan Pagès

1. Es podia fer més bé, però tenim una millora. Per a alguns propietaris, pocs, ha quedat molt malament.

2. L'oferta que han fet a les finques afectades per passar el Canal és molt baixa.

3. Falta un eix d'est a oest més directe, però hem millorat.

4. La direcció del Canal no dóna informació de com fa les obres i dificulta planificar la nostra feina.

* * *

Josep Maria Huguet
Pagès

1. En el meu cas, es pot dir que no he tingut concentració parcel·lària, ja que de sis finques que m'afectava, el resultat ha quedat amb quatre, dos de més grans i dues de més petites que les que ja tenia.

2. Quan es fa bé, és bo per tothom.

3. Suposo que han quedat qüestionats amb el format de les finques.

4. Crec que en general no ha quedat prou bé.

La gestió de les escombraries a Verdú (III)

Francesc Giró i Fontanals

Comencem a posar els fonaments per a una millor manera de gestionar els residus

L'estiu sempre ha estat una bona època per a la lectura. Sigui a la muntanya o a la platja, sempre hi trobarem una estona per a relaxar-nos sota l'ombra d'un arbre i deixar-nos emportar per la màgia d'un bon llibre. I és que escrivint aquestes ratlles, m'ha vingut al cap, de sobte, el títol d'una obra d'en Jaume Fuster, *De mica en mica s'omple la pica*, que ben bé podria haver estat el títol d'aquest article.

I això perquè per tal de portar a bon terme aquest projecte, s'han anat donant alguns passos imprescindibles. Passa com quan una parella es vol casar, algun dia acaben fixant la data del casori. En el nostre cas, també ha estat del tot necessari fixar una data per tal de donar compliment a la legislació vigent i realitzar totes les actuacions que han estat subvencionades per l'Agència de Residus de Catalunya abans de finalitzar el termini màxim fixat.

Apunteu-vos-ho a l'agenda. El dia D serà el proper 31 d'octubre, un cop passada la *Festa Major de Sant Pere Claver* i la *Festa de la Verema i del Vi*. Abans, però, i per tal que estiguem ben preparats, totes les llars de Verdú seran informades adientment. Mentrestant, s'estan fent els preparatius que ens han de permetre arribar a la cita al més ben preparats possible.

Recollida porta a porta al municipi de Seva

Vehicle utilitzat per a la recollida dels residus orgànics

Així doncs, i per anar ambientant-nos, el passat dissabte 27 de juny un grup de verdunins pertanyents a diverses associacions de la vila i del propi ajuntament, tots ells integrants de la comissió de treball creada a tal efecte, van dedicar bona part del dia per a visitar la comarca d'Osona, per a conèixer de prop experiències similars a les que s'implantaràn a Verdú a la tardor. D'altres persones haurien volgut assistir-hi però obligacions i compromisos previs els ho van impedir.

La jornada va començar a la seu de la Mancomunitat Inter municipal Voluntària La Plana, a Malla, entitat supramunicipal que aglutina un total d'una quinzena de municipis amb una població d'uns 30.000 habitants (els municipis més petits tenen pocs centenars d'habitants, mentre que el

El grup de verdunins escolta les explicacions d'un tècnic davant una àrea d'emergència del municipi de Seva

Reunió a les oficines de la Mancomunitat La Plana

més gran, Tona, té uns 8.000 habitants), i que des de l'any 2000 ha anat implantant la recollida porta a porta en tots els seus municipis amb resultats excel·lents. En conjunt aquests municipis recullen selectivament i reciclen més del 75 % dels residus que generen, i podem afirmar sense por a equivocar-nos que són uns dels capdavanters de Catalunya. A més dels reconeixements i mèrits que han rebut, aquests bons resultats els garanteixen disposar d'uns importants ingressos econòmics que els ajuden a equilibrar els costos de la gestió global dels residus (recollida, tractament, personal, etc.)

En primer lloc, vàrem dirigir-nos al municipi de Seva, per tal de poder veure amb els propis ulls en què consistia la recollida "Porta a Porta" i les "àrees d'emergència"; finalitzada aquesta petita ruta, vàrem dirigir-nos de nou a les oficines de la Mancomunitat La Plana, on vàrem ser atesos pel sr. Jordi Baucells i el sr. Carles Salvans, gerent i tècnic respectivament de l'esmentada Mancomunitat; allà vàrem rebre les explicacions detallades del funcionament de les recollides porta a porta (en què consisteix la recollida porta a porta, quins són els calendaris setmanals més habituals de recollida, com se solucionen algunes

incidències, com s'explica a la població, etc.) després de les quals, els assistents varen fer consultes de tot tipus. Destacaria algunes idees que el Sr. Jordi Baucells va posar damunt la taula:

“Verdú, per la seva dimensió, configuració urbanística i ruralitat, reuneix les característiques idònies perquè la recollida porta a porta funcioni molt bé!”

“La implantació de la recollida selectiva porta a porta no comporta necessàriament un increment de les taxes; per la seva experiència, en alguns casos pot suposar un lleuger increment, i en d'altres un lleuger decrement; tot depèn en part de les taxes actuals que s'estiguin pagant i en darrer terme del correcte funcionament de la recollida porta a porta”

És habitual que apareguin alguns recels entre la població, més que res per la desconeixença de les novetats, però poques setmanes després d'implantar el nou sistema la població ja s'hi ha adaptat perfectament; les enquestes realitzades en tots els municipis confirmen un grau de satisfacció de la població de l'ordre del 95%.

Finalitzada la reunió, vàrem visitar les instal·lacions que donen servei a aquest conjunt de municipis: la *deixalleria* (indret on es recullen aquells residus que per les seves característiques o dimensions no són susceptibles de ser recollits domiciliàriament), una *planta de transferència de rebuig* (aquell residu que realment no es pot valoritzar és transferit a un dipòsit controlat), una petita *planta de compostatge* (on es recicla els residus orgànics recollits selectivament per fer-ne compost), la *planta de triatge* (on es seleccionen fins un 75 % dels envasos lleugers –ampolles de tot tipus de plàstic, llaunes, tetra-briks, etc- que posteriorment s'envien a reciclar) i l'*àrea d'emergència* (indret controlat dotat de tots els contenidors necessaris per tal que, en casos realment excepcionals, la població pugui portar llurs residus).

Crec que no m'equivoco si dic que tots els assistents a la jornada vàrem quedar molt agraïts i satisfets per l'atenció i explicacions rebudes, i també animats per aplicar aquest sistema de gestió de residus en els propers mesos a Verdú .

Algunes notícies recents

El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) de Verdú, que ha estat aprovat inicialment, ja preveu la qualificació urbanística de “Serveis Tècnics i Ambientals” dels terrenys que acolliran la futura deixalleria i el centre logístic de gestió de residus municipals a Verdú.

Per altra banda, el Consell Comarcal va publicar en el BOP núm. 87, de 20 de juny de 2009, l'anunci de licitació de les obres de la construcció de la deixalleria bàsica i centre logístic de gestió de residus municipals de Verdú. El termini previst d'execució de les obres és de 4 mesos. Això vol dir que si tot va segons el que s'ha previst, probablement Verdú podria comptar amb aquest nou equipament a finals d'aquest 2009 o a principis del 2010.

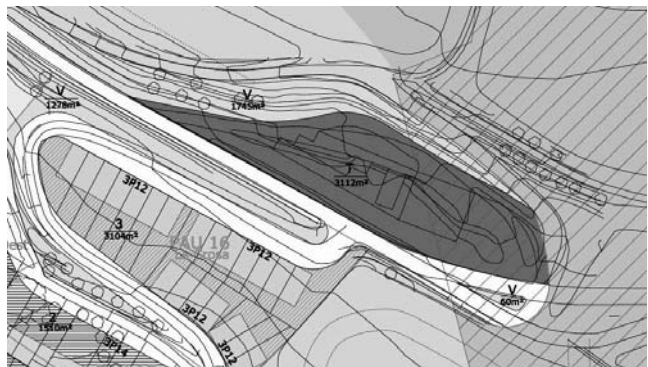
Visitant la deixalleria de Tona

Visitant la planta de compostatge i la planta de tria d'envasos

Tal i com han hagut de fer tots els municipis de Catalunya, l'ajuntament de Verdú, en virtut del que estableix la *Llei 8/2008, del 10 de juliol, de finançament de les infraestructures de gestió dels residus i dels cànons sobre la disposició del rebuig dels residus* i la *Llei 9/2008, del 10 de juliol, de modificació de la Llei 6/1993, del 15 de juliol, reguladora dels residus*, en el decurs del proper ple que tingui lloc aquest mes de juliol, té previst aprovar el **Pla de Desplegament de la Recollida Selectiva de la FORM** que ha de trametre a l'Agència de Residus de Catalunya del Departament de Medi Ambient per a la seva aprovació.

En aquest mateix ple de juliol, l'ajuntament de Verdú també té previst aprovar sol·licitar al Consell Comarcal de l'Urgell la recuperació de competències de recollida de residus municipals.

En el plànol s'observa com el POUM de Verdú, aprovat inicialment, contempla i preveu la qualificació urbanística de “Serveis Tècnics i Ambientals” dels terrenys que acolliran la futura deixalleria i el centre logístic de gestió de residus municipals a Verdú

Millores a Verdú

Eduard Boleda

Escric aquest article el dia de Sant Pere, el 29 de juny. Avui s'han pogut obrir les piscines i els nens a hores d'ara ja estan remullant-se de valent per fer-se passar la calor.

S'han hagut d'obrir cinc dies més tard del dia assenyalat però ha valgut la pena, les piscines fan goig. Ara amb la remodelació compleixen la normativa vigent, hem reduït l'alçada de la piscina, la qual cosa ajudarà que molta més gent en pugui fer ús, i alhora això suposa un estalvi considerable d'aigua i de manteniment. Aquests dies també s'estan fent les obres de l'ascensor a l'ajuntament, i s'han acabat les obres de la plaça Lluís Companys, finalment s'ha restaurat la torre de la muralla de manera que l'espai ha quedat endreçat i molt digne.

Aquest més de juny s'han començat les obres de millora i d'accés al carrer Molí de Vent, aquestes obres perme-
traran i suposaran una gran millora pels

ancians de les residències, ja que suavitza ostensiblement la pujada del carrer; aquest era un projecte antic però fins ara no s'han donat les condicions favorables per tirar l'obra endavant.

Una altra obra que s'ha començat és la canalització de l'aigua de la mina, fins ara aquesta aigua es perdia al riu Cercavins, i amb aquesta canalització es podrà aprofitar ja que portarà l'aigua fins a l'estació de bombeig. Aquesta obra es pot fer gràcies a la col·laboració de l'ACA Agència Catalana de l'Aigua i al DARP Departament Agricultura Ramaderia i Pesca.

Finalment hem estrenat, encara que sigui momentàniament, el castell; ho vàrem fer durant la Festa del Silló amb unes magnífiques exposicions i oficialment amb la presència del Conseller Joaquim Nadal el divendres 12 de juny. El Conseller ens va explicar amb entusiasme que el nostre castell és sens dubte un dels edificis del gòtic civil català més importants de Catalunya, va assegurar que la Generalitat continuaria invertint en el nostre castell i que de segur un cop acabada la restauració esdevindrà un punt de referència no només a Verdú sinó a tot Catalunya.

Ara bé tota aquesta quantitat d'obres, totes aquestes millores són per als i dels verdunins: tots ens les hem fer pròpies, les podem utilitzar i gaudir, i tots hem de vetllar per a la conservació i el bon ús de les instal·lacions i equipaments municipals. Finalment són de tots i tots en paguem les conseqüències. Destrossant un banc o rebentant una porta i trencant fanals no és anar contra l'ajuntament és anar en contra d'un mateix perquè és un mateix qui finalment també haurà de pagar la reparació a través dels seus impostos.

Entre tots hem de cuidar Verdú, podríem dir que el que no vulguis per a tu no ho vulguis per Verdú.

Ara properament tindrem una bona oportunitat de demostrar el nostre civisme i les nostres ganes de fer les coses ben fetes. Ja fa dies que es parla de fer la recollida de la brossa porta a porta. Aquest nou sistema l'implantarem a finals d'octubre i consistirà "**grosso modo**" que els verdunins i verdunines reciclarem la brossa i cada dia ens la recolliran a casa nostra. El passat dissabte 27 de juny una representació de les diferents associacions de Verdú va anar a veure com ho feien a Tona, allà ens van explicar el sistema i ens van dir que reciclar és fàcil i observarem que amb la petita col·laboració dels ciutadans els canvis i els resultats són sorprenents. Ens van animar a tirar endavant amb el projecte i estaven segurs que a Verdú amb les seves característiques seria tot un èxit.

Personalment penso el mateix, si aquesta recollida selectiva i porta a porta ho fan en poblacions de 8 mil habitants, serà més fàcil fer-ho a Verdú, i d'aquesta manera ajudem a tenir més net el nostre país.

Les pedres del castell

Josep M. Sanfeliu i Sambola

Verdú –Tàrraga, juny de 2009

“La terra no és una herència dels pares, sinó, un préstec dels nostres fills...”

A Verdú, tenim un castell, forma part del nostre patrimoni. Si ens diuen fa 10 anys que avui el podríem veure tal com està, en restauració, no ens ho hauríem cregut mai.

Són les pedres que ens han vist viure, no sols a nosaltres, també als nostres avis... i als avis dels nostres avis... i veuran com el poble es reconstrueix cada dia, com els que avui tenim la sort d'estar aquí, al seu davant.

Heu vist les pedres desgastades pel temps de les muralles?... Sembla que parlen, si hi prenem atenció ens expliquen història. Ens ensenyen amb la seva estructura, fortalesa. Demostren que el temps, implacable, fa el seu camí. Però, malgrat els elements que erosionen i malmeten les seves formes aspres i seques, compleixen la seva missió i aguanten al seu lloc, segures, el pes per al qual han estat concebudes al seu dia...

Ens costa veure la bellesa en les coses simples. Quasi no ens n'adonem i les tenim al nostre costat cada dia. Serà perquè anem atrafegats, sempre amunt i avall, com autòmats que aparenten una vida que mai tindran, quan el mecanisme deixi de funcionar. És com si la prioritat fos viure, avui, al més ràpid possible, ja que no tenim temps i és més tard del que pensem. Si el temps se'n acaba procurem haver-lo aprofitat amb escriu cada dia de la nostra vida, esprement tots els bons moments de felicitat, que aquests sí que són pocs... L'important és aprendre no “a viure”, sinó a “saber viure”...

El que ens és donat, prémer-ho ben fort perquè és nostre i si algú ens ho pren, que bon profit li faci. El que no és teu, sempre cou en la consciència. I com deia el malaurat recentment desaparegut Vicenç Ferrer: “Si fas el bé, encara que no t'ho sembli, sempre, en algun lloc, perdura...”

En aquest món ple de corruptes i farsants “Emperadors d'opereta” d'egoisme i de fam, també hi ha lluitadors anònims que amb la seva força, contraresten les misèries dels que es creuen els amos de tot i no saben veure que, amb tot el seu poder, els mancarà sempre l'apro-

vació i l'ajuda de la bona i senzilla gent del carrer. La majoria absoluta, no la dels vots, sinó la dels cors que saben agrair amb el silenci més respectuós i sense pompa i fanfàrries, però sí, amb llàgrimes als ulls, el respecte i l'honor de l'honradesa...

Ens sembla sempre, que és poc el que tenim i no ho sabem gaudir. Tan sols cal mirar al nostre costat... Aprèn a valorar i veuràs la riquesa que ens envolta.

Diu un proverbi antic:

“Vaig preguntar a l'ametller que em parlés de Déu i de la sàvia Natura, i va començar a florir...”

Jo, també, un dia d'aquests que tinc, estranys, en què tot ho veig gris:

Vaig preguntar a les pedres del castell del meu poble, que em parlessin de tot el bo i dolent que havien vist amb tants segles. I em varen transmetre part de la seva fortalesa per poder suportar-ho tot...

“Ensenya tot el que has après i estimat, perquè res s'oblidi mai...”

“Cria els teus fills i així sabràs el que deus als teus pares...”

Dormir... o no... aquesta és la qüestió

Montse Aloy

Vaig aprendre a conjugar el verb dormir a l'úter de la meua mare. I l'he desaprès amb els meus fills, de dia, de nit i durant les migdiades. Recordo amb molt d'amor quan ja no pots més, se't tanquen les persianes, el teu PC del front entra en estat de "suspendre", sents com si el teu cos flotés i cap companyia telefònica t'esguerra aquells plàcids 30 minuts...

Ara gairebé dormo en estat de vetlla. És talment com estar a la sabana i espigar els predadors perquè no se't cruspexen mentre tu rosegues una herbot. Ho he sabut des del dia en què el meu fill, ànima sense pecat ni malícia, es desvetlla tan bon punt un raig de sol li entra pels ulls i diu "Ja està" amb el candor que el caracteritza... a les 5.30 del matí. "Com que ja està??", dic entre mi, si aquesta hora només és per als escaladors de muntanyes, els repartidors de diaris i els que van a treballar a Mercabarna. Amb una energia impròpia de l'hora que és, m'aixeco d'una revolada i em dispo a alliçonar el nostre plançó sobre la necessitat de dormir, que si dormir et fa gran, que si la serotonina i la dopamina i la mare que et va...mentre l'adrenalina se'm dispara i em puja el to de veu com la cervesa sacsejada. Llavors m'entra el penediment, però com que estic tan enderiada a explicar al nostre fill perquè el cos humà s'ha de desendollar del corrent i blablabla... el meu cervell fa pujar el volum encara més i el meu fill decideix aixecar-se i posar-se dret per mirar-me a la cara. "Ja està", hi torna ell. "Sí, home, aixequem-nos ara a esmorzar i mentre tu jugues jo puc aprofitar per fer el dinar, el

sopar d'avui, i planxar tota la roba que amaga la post de planxar, a més de fer els mots encreuats de La Vanguardia..." Em poso a calcular quanta estona ha passat des que ell s'ha llevat i jo li estic donant una lliçó pràctica de biologia humana. Només 5 minuts. Bé. Respiro profundament i me'l miro als ulls. Vull amenaçar-lo. Ja! Ell em torna la mirada "Mama, guapa, treu-me del llit." Jo procuro fer cara d'enfadada, que a les fosques no és gens fàcil. Toquen 3 quarts de 6 al campanar.

No tinc cap altra solució, i decideixo invocar l'esperit del Doctor Estivill (sense fer cap cerimònia vudú, ep!) per fer adormir el nen i de pas a la mama. Torno a adonar-me que estic suada, que em put la boca i que el cor em va com si estigués pujant amb bicicleta el Tourmalet. "La mama t'estima molt, fill, però és hora d'anar a dormir. És molt aviat, encara. Bona nit!" L'acotxo i el tapo i surto de l'habitació. Passa 1 minut. Es torna a aixecar del llit i diu "Ja està". Hi torno. Ara espero 3 minuts. Hi torno i es posa a rondinar. Fa veure que està enfadat. Fa veure que vol enfadar-se més. Torno a entrar amb la mateixa cerimònia apresada fa una estona i ell em fa la guitza plorant. M'espero 5 minuts. Surto al passadís disposada a jurar amb la mà damunt d'una caps de bombons que aquell NO és el meu fill. (Sembla que la podria

guanyar jo, aquesta mà. S'admeten apostes) El meu marit es lleva i a les fosques troba el nostre fill (la mala consciència em fa atorgar-li tota la paternitat) i d'una revolada l'ajeu al llit. El mascle petit reconeix l'autoritat del mascle superior i va i el creu. Jo!!! A les palpentes em fa una carícia a la galta i em diu bona nit (o és bon profit?). El mascle petit olora la femella superior i se la torna a rifar. M'encomano a Santa Rita, patrona dels impossibles, i torno a la càrrega. Tinc el front perlat de suor i els ulls lleganyosos. Ara m'espero 7 minuts. Agafo una vànova, m'assec al passadís i m'hi embolcallo. M'entra una soneta dolça i reparadora... Sembla que el plançonet no vol donar més guerra. Sonen les campanes al campanar. Un quart de set. "Ves, si ara et possessis a planxar, sense fer soroll, encara podries..." El sento respirar profundament, pausadament, i el meu cervell aprofita l'avinentesa i es deixa seduir per un Brad Pitt lleuger de roba, divorciat fa encara no 5 minuts de l'Angelina Jolie... Als 9 minuts d'aquest joc tan diabòlic ja no tenim ganes de continuar-lo. S'acaba en escac i mat.

Me'n torno al llit i procuro no bellugar-me gaire per si les mosques... Aquell dia fem tard al col·legi dels nens i jo a la feina. "Fas mala cara. Que has fet, aquesta nit?", em pregunten els companys. Per sort ningú se n'adona del l'espurna assassina que il·lumina els meus ulls.

No hi ha manual d'instruccions que acompanyi el naixement dels nens. N'aprens cada dia, i de vegades també a les nits.

Continuarà...

1 + 1 = 2

Els caps de l'Agrupament Escolta

Poc a poc, l'Agrupament Marinada va omplint pàgines de la seva història. Activitats per a la mainada, campaments, caus, excursions, sortides...

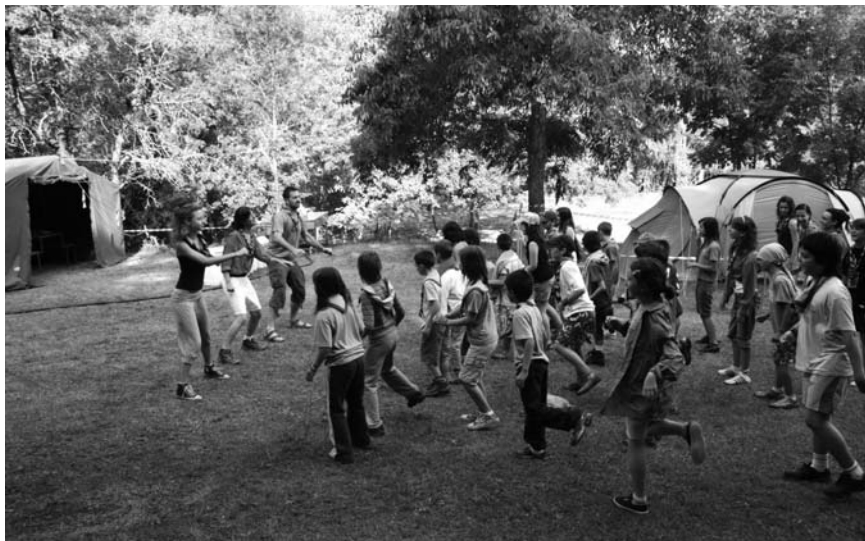
El darrer trimestre ha estat molt mogut especialment per als caps.

Una de les fites importants d'aquest període ha estat la celebració de les Garbes'09 de Llops i Daines. Verdú es va tenir de color groc acollint més de 200 Escoltes i Guies el primer cap de setmana de maig.

L'organització va rebre la felicitació dels agrupaments assistents gràcies a la bona preparació prèvia i la col·laboració de mares i pares que no van parar durant els dos dies.

La setmana després la Plaça Major va servir per presentar els projectes que han anat realitzant aquest any. Es tractava d'uns jocs gegants pensats i elaborats pels nois i noies del Cau. Aquell dia les activitats eren obertes a tothom i després de jugar berenarem tots plegats sota l'ombra dels plataners de la plaça.

El dissabte 23 de maig tocava excursió a Ciutadilla. De bon matí

marxàrem en direcció a la població veïna per tal de fer-hi una estona de cau. Allí ens esperaven les mares amb beguda i esmorzar per fer passar el cansament.

També vàrem col·laborar a la Festa del Silló i Fira de la Ceràmica, ajudant al taller de modelatge de fang.

Finalment i per posar punt i final a aquest **segon** any de vida férem els campaments. Aquest cop a Senterada, on vàrem passar uns dies d'allò més bé. Tallers, jocs, cançons, imposició de fulards, ruta, reflexions, postals, piscina, riu, pista americana, sopar de gala...

Aquesta vegada la motivació ens va portar a fer una excursió amb els més grans pels estanys de la vall Fosca, tot sortint de Sallent i fent nit al refugi Josep M. Blanch i desfent la ruta l'endemà. Durant la caminada vam poder experimentar el que significa companyerisme, valor, esforç, amistat... vam aprendre a respectar i estimar la muntanya i la natura.

Volem agrair un cop més a totes les persones que han fet possible

un any més que el Marinada es faci sentir, especialment per l'èxit de Campaments. Esperem que aquesta llavor que tot just esta florint doni molts fruits i que sigui per molts anys.

Agraïment

Família Solsona Massana

Diuen que les persones no moren del tot mentre visquin els que les estimaven. La revista Xercavins i tots els que han fet homenatge al Ramon formen part d'aquestes persones que recordaran sempre el que ell va fer per Verdú.

Nosaltres només volem fer constar el nostre agraïment a tots ells.

Residència Sant Pere Claver de Verdú

Irene Pozo, Educadora Social de la Residència
Imma Prim, Directora de la Residència

Entitat gestora

La Residència Sant Pere Claver de Verdú ha celebrat tot un seguit d'actes durant aquests últims mesos. Aquestes activitats tenen com a finalitat fomentar la convivència amb el poble de Verdú

El dia **28 de maig** vàrem celebrar la **Festa dels Voluntaris** que participen en les activitats que es realitzen en el nostre Centre (tallers de cant, festes d'aniversari dels residents, festes tradicionals de l'any, tallers de cuina, visites d'interès cultural, sortides a l'exterior...). Els nostres voluntaris sempre estan oberts a tot el que es necessita sense escatimar esforços.

La seva implicació constant ens deixa una petjada molt important i entranyable. La Residència guarda tota la tendresa que transmeten als usuaris, les seves paraules, carantines i tot el seu afecte... ple de gran valor i sensibilitat. Sempre ocuparan un raconet en el cor dels residents i personal del Centre.

Els actes de la diada van ser tot un èxit!!! Van assistir-hi al voltant de setanta persones, gaudint d'un esplèndid ball i concert a càrrec del "Grup Musical Mediterrània". Tot seguit, es va fer un berenar de germanor i l'entrega de premis, elaborats des del taller de manualitats pels mateixos usuaris, a tots els voluntaris assistents.

De part d'ABD, residents i personal de la Residència Sant Pere Claver de Verdú volen felicitar tots els voluntaris i al grup musical que es va oferir voluntàriament a participar en aquesta celebració, i animar-los que continuïn molts anys més.

El dia **2 de juny** vàrem visitar el **Museu de Juguines i Autòmats**

de Verdú. Aquesta activitat va orientada a la promoció i coneixença de les entitats culturals del nostre entorn. Ens agrada interaccionar

amb el poble, perquè els nostres residents són part de Verdú i creiem que podem fer moltes coses de manera conjunta amb l'objectiu de fomentar la nostra cultura popular i enriquir-nos de nous valors.

El Centre vol promoure aquestes iniciatives on els records i les tradicions del passat són els protagonistes d'aquest temps actual. Una de les millors maneres de fer-ho ha estat visitant el Museu. Els residents van gaudir de la visita en tot moment, recordant joguets antics, antigues vivències, records profunds...

La Residència vol agrair profundament la invitació que ens va fer el Museu, per visitar-lo amb un guia exclusiu per als nostres avis.

El dia **16 de juny** vàrem fer un sopar de germanor amb la **Residència Mare Marcel·lina**, on també vàrem poder gaudir de la participació dels nostres voluntaris del poble. Ens van acompanyar durant tota la vetllada un duet musical que va amenitzar la jornada.

Durant la festa van cantar i ballar els avis i voluntaris. I després de tota la gresca, es va donar pas al sopar de germanor.

Aquestes trobades són molt satisfactòries per als avis, ja que intercanvien les seves pròpies experiències.

El dia **23 de juny** vàrem realitzar la **V Gimcana Intergeneracional amb l'Escola Jardí de Verdú.** Aquesta activitat va orientada a sensibilitzar els nens de les deficiències i limitacions de la gent gran. Aquest any la participació ve ser al voltant de 65 nens. Després de realitzar les diverses proves de la Gimcana els vàrem invitar a un esmorzar de coca i xocolata, on es van afegir els més petits de l'escola. Per finalitzar, es va fer l'entrega d'un lot de llibres per a la biblioteca de l'escola i una bossa de llaminadures per cada nen.

Les piscines de Verdú

Àngels Escolà Valls

Quan ve l'estiu ens atordeix el calor. Per sort hi ha la piscina que refresca el cos i l'esperit de les angúnies pròpies de la canícula estiuenca. Aquest any 2009 s'han remodelat les piscines a Verdú. Han quedat molt bé, sembla que l'aigua estigui més neta perquè va per fora, cosa que fa que estiguem més segurs ja que no hi ha cap esglaó. L'any que ve hi haurà el servei d'una cadira de minusvàlids per tots aquells que la necessitin. Per a la gent que no sap nedar també ha millorat la fondària ja que hi ha una part que és d'una mica més d'un metre fins a la part més fonda de metre vuitanta.

Però la piscina té la seva vida pròpia i els seus horaris; els matins es fan cursets de natació amb molta afluència de nenes i nens. Les famílies són conscients de la importància de la natació per al

desenvolupament dels infants. Fa goig de veure tota aquesta mainada amb ganes de millorar. També cal agrair a les monitores i monitors la paciència que hi tenen. Els nens i nenes de Verdú al matí aprofiten per fer cursets de natació on tres monitors els ajuden a aprendre i millorar el seu estil natatori. També hi fan activitats paral·leles com anar a l'hípica, jocs, futbol, manualitats... D'aquesta manera s'alliberen de tot un curs escolar on s'han estat asseguts durant moltes hores, tancats a l'aula. Recuperen la flexibilitat i la coordinació de tot el cos en l'època de creixement. Arriben amb gana a casa i van més relaxats pel contacte amb l'aigua, el sol i l'aire lliure.

Les tardes són més de cara a la vida social verdunina. Es pot veure el jovent fent de les seves, les noies que prenen el sol i les famílies que

rondinen al voltant de la piscina dels menuts. A l'hora de berenar hi ha alguna problemàtica amb el tema dels gelats i d'altres llepolies però a l'estiu, ja se sap, la calor ens afecta tots i totes.

Quan cau el sol es tanquen les instal·lacions, només queda la zona més propera del bar i és el moment de fer una beguda i relaxar-se en companyia dels amics i amigues que allí hi pots trobar.

I a la nit es pot continuar gaudint de la fresca i sopar a l'aire lliure amb música ambient i la companyia que escullis.

Encara que la piscina és un servei públic, talment diríeu que són privades, ja que mai es veuen saturades de gent. Realment la relació qualitat preu és òptima. Per tant us animem a gaudir de les piscines renovades.

Una antiga representació iconogràfica de Sant Flavià (I)

Josep M. Salisi i Clos

Pot semblar que el tema que he triat aquest cop per a la meva col·laboració a la revista *Xercavins* s'escapi de la tònica que prenc habitualment en les meves intervencions —la música a Verdú—, però el cert és que la iconografia molts cops va de bracet amb la musicologia aportant-li una certa informació que ens ajuda a conèixer i entendre alguns dels diversos aspectes del nostre passat musical. Sabem perfectament que les imatges representades (esculpides, impreses, pintades...) han ajudat de sempre a forjar una idea mental, equivocada o no, d'un personatge, una figura, un esdeveniment o una situació. És evident però que la major part de les representacions iconogràfiques religioses poden falsejar la realitat, però és l'únic que els artistes van crear perquè hom en pogués tenir una imatge terrenal i, a la vegada en creés un valor catequètic. No voldria pas que ningú s'ho prengués malament, però la fisonomia del nostre Sant Flavià més aviat sembla un personatge vingut de "Los Tercios de Flandes" que un militar romà del segle III, però, és clar, l'igualadí Pere Marc, l'autor de retaule, no en tenia cap culpa si a mitjan del segle XVII no tenia massa coneixements sobre l'art de l'imperi romà.

Posant-nos seriosos val a dir que, a mitjan mes de setembre de l'any 2008, vaig presentar un treball sobre la música dedicada a Sant Flavià al "XXIV Congreso de la Asociación de Archiveros de la Iglesia en España" que es féu a la ciutat d'Oviedo. La temàtica del congrés

versava sobre les relíquies i els arxius eclesiàstics, i la meva aportació es va concretar en el tema de: *La devoción a las reliquias del mártir romano San Flavián y su repercusión musical: villancicos y gozos*. Es tracta d'una música destinada a la llavor de les relíquies de Sant Flavià, escrita i cantada a Verdú des de mitjan segle XVII fins als nostres dies. L'elaboració d'aquest treball em va comportar la investigació hagiogràfica del sant, el que es coneix de la seva vida i obra, del seu martiri i, òbviament, tractant-se d'unes relíquies, del seu trasllat i la importància a nivell musical que en el decurs dels segles n'ha destacat de la devoció de les restes òssies del sant.

A l'arxiu parroquial de Verdú es troben 23 documents referents a la translació de les relíquies de Sant Flavià i dels fets que l'envoltaren,

Representació del degollament de sant Flavià, en una edició francesa de 1542

així com també documentació posterior relacionada amb el sant, una documentació que s'inicia ja el febrer de 1628. Però la investigació va anar més enllà, vaig buscar els originals que serviren d'informació als historiadors hagiogràfics del segle XVII, i aquesta investigació em conduí a descobrir una representació —possiblement la primera— del nostre sant patró.

El cert és que la documentació coneguda sobre la vida i el martiri de Sant Flavià és escassa. En aquest sentit cal destacar: **1/** el *Martirologio de Usuardo*, on s'esmenta la data del 30 de gener como a festivitat de Sant Flavià [*III kalendas februarii. Luna. B.xiiii. ...Ipsa die sancti Flavianus martiris*], això és: "30 de gener. Luna. B.xiiii. ...En el mateix dia Sant Flavià, màrtir". **2/** El *Martirologio Romano*, on se cita el dia 28 de gener com la data de la mort de san Flavià així com una breu referència cronològica de quan fou martiritzat [*Flavianus (Flavianus, i.) m. en Roma, 28 enero. ...En Roma también s. Flavianus Mártir, el cual padeció el martirio en tiempo de Diocleciano*]. **3/** El *Martirologio* d'Usuardo, en una edició facsimil del Museu Diocesà de Girona de 1998. **4/** el *Catalogus sanctorum et gestuorum forum ex diuersis voluminibus collectus*. De Pietro Natali, edició feta a Lió el 1514. [Existeix encara una edició més primigènia d'aquesta obra: *Catalogus Sanctorum et forum gestium ex diuersis et multis voluminis collectis*. Vicenza, Henricus (Zeni) de Santo Urso, 1493]. **5/** El *Catalogus sanctorum: vitas, pas-*

siones & miracula commadissime annectens: ex variis voluminibus selectus, del mateix Pieta Natali, edició feta a Lió el 1542. 6/ El Martirologio romano, publicado por orden del papa Gregorio XIII [1572-1585], y reconocido con la autoridad de Urbano VIII [1623-1644], de Inocencio XI [1676-1689], de Clemente X [1670-1676], y últimamente corregido y aumentado por el Sumo Pontífice Benedicto XIV [1740-1758], en l'edició castellana del 1791. En un caire més modern és necessari consultar a: -STIERNON, Daniele: "Flaviano", a *Bibliotheca Sanctorum*. Roma, Instituto Giovanni XXII della Pontificia Università Lateranense, Società Grafica Romana, 1964, p.880. -VAN DOREN, R.: "Flavien", a *Dictionnaire d'Histoire et de Géographie Ecclésiastiques*, París, Letouzey et Ané, 1971, vol. 17, p.375. En el fons, tots aquests autors redunden en la informació i sembla que van pouar, en un inici, de la *Passió de Sant Màxim*.

També és interessant, per tal de tenir una idea més àmplia, la informació que es pot extreure sobre les catacumbes on fou dipositat el cos de Flavià, les catacumbes de sant Pretextat. Vegi's: -LECLERCQ, H.: "Prétextat (Catacombe de)", a *Dictionnaire d'Archeologie Chrétienne et de Liturgie*. París, 1948, volum 14, pp.1734-1766. -JOSI, Enrico: "Pretestato, cimiterio di", a *Enciclopedia Cattolica*. Firenze, 1952, pp.1982-1985. [En les catacumbes

Liber

Bapianus et Marcellus

rus martyres passi sunt rome tē poze oio clarent et marimani spe ratozum sub laodicio ybidis ptefecto. Qui cum essent militey i dentes qualiter saturninus et siminius martyres statiam iouis eream eisdem a ptefecto ptefentatam: sicut plumbi liquefacti contriuisent cōuerfi sunt ad do minū: et in pietate laodici redarguere ceperunt: quia in xpi martyres seuebat. Tunc iratus laodicius iussit oza eozum lapidibus contundi: et postmodum illos in carceres recipi: ubi a sancto marcello papa baptizati sunt: post dies .xj. educti de ergastulo iubente ptefecto sustibus ceditur: de inde in equuleo leuati: tandem plumbatis contusi sunt: donec spiritū emiserunt. Quorū corpora Jo hannes presbyter sepelivit in numētana ad uym pias beati petri. .iij. kalen. february.

De sancto flauiano et socijs martyribus. Capitulū .xij.

Flavianus: mar

ximus: secunda: calcedinus: marcius: et feuera cum alijs multis martyribus passi sunt sub marimano et claudio impatoribus: constantino impator: magno iam a militibus apud gallias imperium sublatum. Quorum primo maximus qui comes militemarius erat ab infantia sua christianus ex parentibus christianis exortus centū et viginti ex suis militib' cōuerfos a sancto marcello papa baptizari fecit. Quod audiens marimianus eundem maximū cōpuebentem. vna cum dictis centum et viginti militibus damnavit ad barenam fodien dā. Et post menses .ix. diū marcus tribunus cōperisset: q' maximus comes. ceteros suos milites qui ex millenario residui fuerāt: qui ad eum visitandum accefferant conuertisset: fecit maximū in carcerem mitti: deinde eductum sustibus cedi iussit: et dum cederetur tribunus excecatus est. Quod marimianus impator: audiens et moleste ferens maximū comitē cum centum et viginti militibus ad barenā dānatis fecit decollari. Reliquos vero ex mille militib' cōuerfos in barenario missos: flāmis iussit incendi. Quorū corpora sanctus marcellus papa cum iohāne presbytero sepeluit in loco cucumeris scōo militario ab ybde. post duos mēses marimian' moitur: et claudius rome in imperiū egstatatur: qui audiens secundaz vxorem quondam marimi comitis cum filijs esse christianā: fecit eam teneri: et filios eius calcedinū et marciū ac filiam etus feuerā. Qui dum sibi prentati essent scōa inter manus eam tenēti emisit spiritū. Flavianus autē vicarius impatoris qui ei assistebat: cum vidisset angelos q' super capita filiozū scēde ozantū manus tenebāt. et ipse conuersus est: et a theodoro presbytero baptizatus cum omni familia sua. Quod audiēs impator: clau

Tertius.

dus flavianū cum omni domo sua detenti ceterum cellis adducti mādauit: et ibidem oēs pariter capite cedi. Beatos vero calcedinū et marciū atqz feueram oīm maximi filios miliario .xxv. ab ybde iuxta mare deferrī sibi: tandem plumbatis cedit donec spiritum exalarunt. Quorum omnium corpora in loco qui dicitur pignus sepulta sunt a christianis. Quorum omnium martyriū passio collitur. .iij. kalendas february.

De sancto Sabiano martyre. Cap. xliij.

Sabianus mar

tyri passus ē in territorio trecasino sub aureliano impatore: dum in partibus hispanie et galie resideret: et ad trecas civitate deuenisset: sabianum detentū a christi predicantem decollari fecit. Sibi sepulchrum est. .iij. kalendas february.

De sancto Cyillo epo alexadrino. Cap. xliij.

Cyillus episcopo

pus alexandrinus pro catholice fide preclarissim' exiit: pro pugnator: variariqz rerum tractatus edidit: diuina et humana pollens scientia. Domellus adposit: que ad declamandum a grecis epis cōmendantur. Et rase dicitur et libri eius de symogoe defecti. Et aduersum hereticos precipue contra nestorium. Liber qui elegios intitulari: in quo nestori occulta panduntur: et prodita constantur. Item ad nestorium epistolae duas misit: in quibus illius damnanū errorea. Item ad iohannem episcopum antiochenū epistolae scripsit plures. Item thesaurozū libro: .x. Contra iulianum impatorem libros .vij. Super marcum libros .xj. Super iohannem libros .ix. Item librum proposteticon ad theodosium impatorem. Scripsit et alia credunt que ad huc ignotantur a nostris. Quiescit in pace sub theodosio seniore. .iij. kalen. february.

De sancto Cyillo episcopo hierosolymitano. Capitulū .xliij.

Cyillus episcopo

pus hierosolymosū sub theodosio primo impatore episcopus tunc tenuit inconcessim: cum prius sepe pulsus et receptus fuit. Mutus tempore beatus ieronimus ab ybde roma oligreus venit ad syriam: et a cyillo episcopo locum obtinuit iuxta bebleem oppidum monasterij construendū: ubi e sacre scripture libros transfudit de hebreo in grecam linguam pariter et latinam. Vitus et ipse episcopus antiochenus exiit: et perfecti episcopus regiminis ab eo regulam sumpsit. Pluribus illi gratis visitauit epistolae: cui et ieronimus multa remisit. Dic quo qz corpus beati bte

Pàgina complerta del *Catalogus sanctorum* de Pietro Natali, de 1542, on es troba el relat hagiogràfic del sant

de sant Pretextat les dates de les inscripcions trobades van des de l'any 273 al 475, p.1984]. En el proper número de la revista seguiré tractant l'aspecte hagio-

gràfic d'aquest sant tan verduní, un personatge del segle III que, durant prop de quatre-cents anys, ha marcat la història social, religiosa, artística i musical de la via.

Còpies Maite 25 anys
1984-2009

www.copiesmaite.com   maite@copiesmaite.com

COPISTERIA	MATERIAL D' OFICINA
PAPERERIA	SEGELLS ENTINTATS
TOT PLÀNOLS	COMPOSICIÓ IMPRESSIÓ
GRAN FORMAT	

Gràcies
per fer-ho possible

I per celebrar-ho, gaudeixi del descompte directe amb la nostra nova targeta client

C/ Santa Maria, 1 · 25300 TÀRREGA · Tel. 973 312 981 · Fax 973 501 424

L'article de Cal Talaveró

Laura Zubiaur

Bon dia verdunins i verdunines, escric aquest article la setmana del curs de música i com cada any és un plaer veure pacíficament revolucionada la vila amb els participants amunt i avall traginant instruments, assajant a les entrades, banyant-se a la piscina... Especialment agradables són els concerts totes les nits, aquest any en el magnífic marc de la sala gòtica del castell. Sens dubte podem estar orgullosos de l'activitat cultural de la nostra vila.

Cal Talaveró forma part d'aquesta oferta cultural de Verdú i **del 16 de maig al 5 de juliol** vàreu poder visitar l'exposició de **FRANCESC ARTIGAU**. Reconegut artista català que pertany a l'anomenada "Generació dels 60", nom amb el què s'engloba un grup concret d'artistes que varen formar-se a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona. Francesc Artigau, Arranz Bravo, Gerard Sala, Bartolotzzi, Chancho... que iniciaren les seves trajectòries artístiques en aquella dècada.

L'obra d'Artigau és culta però sense caure en alligonaments, és plena d'al·lusions a la literatura com a les sèries dedicades al Tirant lo Blanc o a les cultures clàssiques com la grega i la romana però també plasma moments plàcids de dones que fan música, pinten o jeuen

nues. Els personatges flueixen còmplices amb la llum que omple l'espai compositiu traslladant-nos a sensacions plenes d'un cert misteri, com si l'autor mai no expliqués tot el que sap. Ens suggereix més que confirma, ens proposa donant-nos pistes que creen la màgia que nosaltres hem de resoldre.

Artigau ha realitzat dos litografies originals per la col·lecció ART-VISIÓ que editem a la galeria. En aquests moments treballa en una nova que estarà dedicada a la Seu Vella de Lleida. Està previst que pugui presentar-se a principis de la tardor en un acte a la mateixa Seu Vella. Si algú estigués interessat a comprar-la, encara pot aprofitar el preu especial que oferim.

Del 18 de juliol al 6 de setembre "PRESENTACIONS". Podeu conèixer l'obra de 4 artistes que exposen per primera vegada a Cal Talaveró de Verdú.

ANDREA PODENZA. Sorprèn amb la intensitat del color aplicat pla sobre la tela donant forma a una composició barroca, carregada de formes i elements, en les quals una o dos figures femenines sobretot hi són. Des de la seva presència ens desafien, es mostren descarades, autèntiques. Andrea Podenza les retrata físicament i psicològica.

JULIA MARQUÉS MEYER. Una explosió de llum i naturalitat ens inunda en contemplar la sèrie de pintures que Julia Marqués presenta. Sobre teles estampades (minuciosament triades segons la intenció de l'obra) ens capta moments preciosos, instants quotidians d'un estiu imaginari com si es tractés de

l'àlbum de fotos de les vacances passades.

PERE DE RIBOT. Un paisatge infinit, somiat, d'un temps imprecís i atmosfera irreal ens convida a la reflexió. Pere de Ribot proposa aturar-se, respirar i endinsar-nos en aquest conjunt de taques, transparències i regalims que meravellosament disposats ens porten a un viatge interior. Cel, terra i natura fragmentats per una subtil línia d'horitzó.

MARTÍ ROM. Escultures de ferro pintat o de fusta policromada donen forma a composicions volumètriques creades partint d'elements diversos i convencionals que trets del seu context i col·locats adientment, ens acosten a la natura, com en "Ocell planejant" o a artefactes com a "Vaixell de vapor". Martí Rom ens aporta el volum a l'exposició.

Després de l'estiu està previst que ens visitin dos artistes habituals de la galeria, **del 19 de setembre al 25 d'octubre JOSEP G. RAMOS i ANTONI P. VIDAL** tots dos vénen de Lleida ciutat i han participat en molts projectes amb nosaltres. Retrobar-se amb ells i descobrir les evolucions efectuades és sempre interessant.

Ja sabeu que som feliços si veniu a veure'ns per compartir una bona exposició i una estona d'agradable conversa.

Acaba del pla d'ocupació dels Estinçlells

Àngels Salcedo i Ramon Cardona

A finals de juny ha acabat un nou pla d'ocupació dedicat al jaciment ibèric dels Estinçlells. Durant sis mesos dos arqueòlegs contractats per l'Ajuntament de Verdú amb subvenció del Servei d'Ocupació de Catalunya (Departament de Treball) han treballat en l'avenç de feines de laboratori relacionades amb les troballes dels Estinçlells

Els treballadors contractats han dut a terme feines de rentat de terres i posterior tria carpològica¹ i antropològica,² a més a més de tasques de restauració de materials arqueològics. Els Estinçlells ha esdevingut el jaciment més mostrejat del món de l'arqueologia ibèrica a Catalunya, obtenint d'aquesta manera nombroses dades que permeten ampliar els coneixements sobre la cultura ibèrica al país.

Els Estinçlells ha esdevingut el jaciment més mostrejat del món de l'arqueologia ibèrica a Catalunya

Les mostres de sediment s'han tractat principalment mitjançant el sistema de màquina de flotació amb injecció d'aire. La raó principal de l'aplicació d'aquest sistema ha estat agilitzar el treball de camp i mostre-

Garbells de flotació

Recuperació d'una biga cremada durant la campanya de 2008

jar grans volums de sediment per tal de recuperar el màxim de restes possibles. Per altra banda, les mostres amb un volum inferior a 10 litres s'han rentat amb el sistema de rentat en columna de garbells. Els materials utilitzats en aquest estudi són les llavors i fruits carbonitzats que conformen la majoria de les restes i només unes poques s'han recuperat de forma mineralitzada.

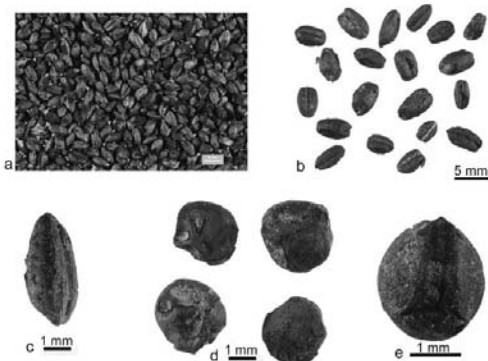
Abans de la tria amb microscopi estereoscopi de la fracció de 0,5 mm s'ha reflatat prèviament el sediment, d'aquesta forma s'ha aconseguit reduir el volum de tria sense perdre

informació i, en conseqüència, agilitzar els treballs. Com és habitual en arqueobotànica, la determinació dels tàxons s'ha efectuat a partir de la comparació dels criteris morfològics i biomètrics amb exemplars moderns de col·leccions de referències botàniques, utilitzant, a més, diferents atles de determinació i articles especialitzats.

Una altra tasca important ha estat la restauració de materials arqueològics. Una part important del treball de restauració ha estat la consolidació en el laboratori de dues bigues carbonitzades i recuperades en la campanya programada de 2008, corresponents a la casa 15.

1.- La carpològia és l'estudi de les llavors trobades en jaciments arqueològics. Bàsicament permet de saber quines eren les plantes conreades o silvestres en l'època estudiada

2.- L'antropologia és l'anàlisi dels carbons de fusta recuperats en jaciments arqueològics

Exemple de llavors que es poden recuperar en una excavació (ordi, blat, espelta, llegums)

Un dels recintes dels Estinçlells

Col·lecciono moments irrepetibles

Manel Mayoral

El Museu de Juguets i Autòmats de Verdú, amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya, inaugura l'exposició "Cartells de Festa Major" a l'Arxiu Històric de Lleida

Col·lecciono tot allò que m'agrada i em captiva, el que m'atrapa, allò que em fa un pessic al cor i em fa dir: "Això ho has de comprar".

Ara bé, des de fa molts anys hi ha una cosa que busco amb una il·lusió intacta: els cartells de Festa Major. Segueixo subhastes, fires especialitzades i mercats. Me n'ofereixen botiguers, aficionats i gent del gremi. Col·lecciono cartells de Festa Major de Tàrraga, Lleida, Vic, Valls, Tarragona, Badalona, Barcelona, Reus, Tortosa i d'altres poblacions del país. I de tot arreu.

I si col·lecciono cartells de Festa Major amb una il·lusió intacta és perquè així revisc aquella emoció de petit, el record màgic de la Fira de Verdú, una de les més importants de Catalunya durant molts segles. Certament, col·lecciono cartells perquè la Fira de Verdú no s'acabi mai del tot, ja que quan veig

un pòster com els d'aquesta mostra, penso en aquells dies inoblidables: les atraccions de fira, l'alegria desbordant, els carrers plens...

Aquesta exposició a Lleida segueix amb la línia del Museu de Juguets

i Autòmats, un equipament lúdic i cultural únic a Europa. Amb aquesta mostra temporal, tant aquí com a Verdú, tornem a viure i a descobrir moments irrepetibles.

Butlleta de Subscripció

Tots els subscriptors de Xercavins són socis de l'Associació Cultural Xercavins.

Preu: 14 EUR/any. Si s'ha d'enviar la revista fora de Verdú: 18 EUR/any.

Forma de pagament: rebut bancari

Nom i cognoms: _____

Adreça: _____

CP: _____ Població: _____ Telèfon: _____

DNI: _____ Data naixement: _____

Entitat bancària: _____ Núm. compte: ____ / ____ / ____ / _____ (20 dígits)

Signatura: _____ Data _____

ZERK2 del Món

Irene Vico Palafox

Tutora de 1r curs de Cicle Inicial de l'escola de Verdú

Durant aques curs escolar, els membres del claustre de la ZER Guicivervi vam decidir que duríem a terme un projecte comú. Vam triar com a tema els països del món i el seu nom ha estat "ZERK2 del Món". Durant tot l'any hem anat realitzant activitats multidisciplinàries a nivell de ZER (Retrobament, Mona, Jocs de Pati...) i a nivell d'escola.

A l'escola de Verdú ens va tocar treballar els continents d'Amèrica i d'Àfrica i els hem anat estudiant durant tot el curs. Concretament, els alumnes de 1r curs de Cicle Inicial vam decidir investigar Madagascar, la quarta illa més gran del món, al continent africà.

Una de les preguntes que vam formular va ser "Com són les escoles de Madagascar?" i amb l'ajut de pares i mares vam aconseguir trobar la informació que contestava la seva pregunta. En esbrinar que disposaven de pocs recursos econòmics i que moltes escoles són destruïdes periòdicament pels ciclons, es va aconse-

guir engrescar els nens i nenes a ajudar d'alguna manera a alguna escola del país.

Ens vam posar en contacte amb l'organització AIMA (*Ayuda a la Infancia de Madagascar*) exposant-los la idea i, tot agraint-nos la nostra empresa, ens van enviar informació i un DVD on els/les alumnes van poder veure la seva situació.

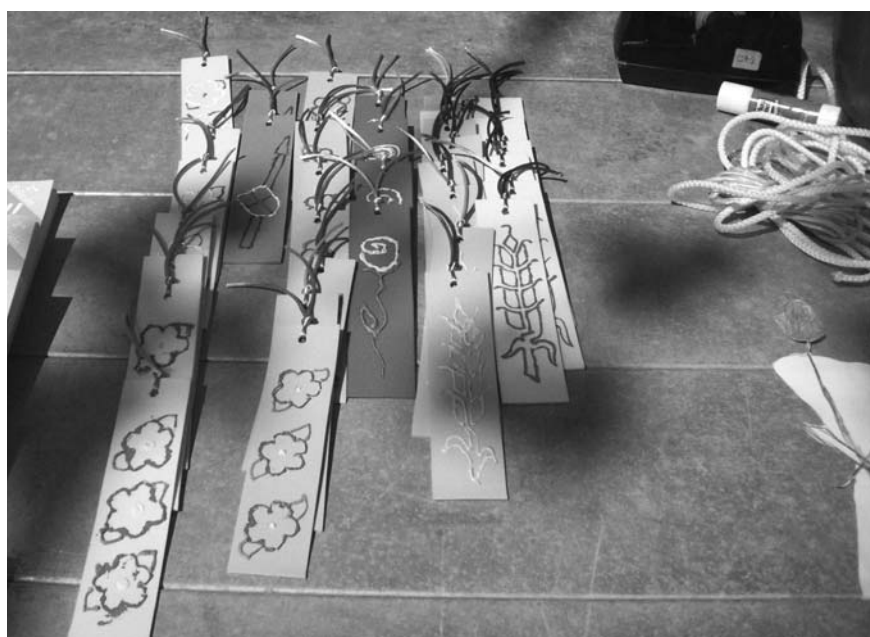
Així doncs, amb motiu de la Diada de Sant Jordi, els nens i nenes van elaborar uns punts de llibre amb la intenció de vendre'ls a la parada que havien fet els nens i nenes de Cicle Superior. Vam quedar gratament sorpresos per l'èxit que van tenir, ja que es van esgotar ràpidament. Els nens es van sentir orgullosos i contents. L'endemà, a la classe de matemàtiques, vam sumar totes les aportacions.

Uns dies després d'ingressar els diners i dir a quin tipus d'ajuda s'havien de destinar (un pupitre per a tres nens i una placa de zinc per la teulada d'una escola) ens va respondre l'ONG agraint-nos l'ajuda i el fet d'inculcar als menuts la solidaritat i l'ajuda a nens més necessitats.

Des d'aquí aprofitem per agrair-vos que això hagi estat possible.

Web de l'ONG:

<http://www.ayudainfanciamadagascar.org/>

L'Urgell més desconegut

Elisa Ferrer Elies - Tècnica de Turisme del Consell Comarcal de l'Urgell

L'Urgell, comarca plena de contrastos, terra de castells, monestirs, llegendes, història i tradició amb una gran varietat de recursos: festes i fires, artesanía, paisatges amb encant, museus, turisme rural, gastronomia, rutes per realitzar a peu o amb BTT, La Ruta del Cister, la Ruta dels Castells del Sió, el Camí de St. Jaume català... però també hi ha altres propostes i espais d'interès menys conegudes, i no per això, menys interessants i sorprenents.

Cinc propostes diferents i atractives per gaudir de les vacances, tot descobrint nous espais, coneixent la història dels nostres avantpassats i revivint la seva manera de viure i el seu tarannà.

Idees fresques i singulars per passar una bona estona, sense presses, amb tranquil·litat, tot fent volar la imaginació i ampliant els nostres coneixements.

Fes memòria històrica i baixa fins al refugi antiaeri d'Agramunt

El refugi antiaeri es troba sota el temple romànic de l'església de

Sta. Maria d'Agramunt. És un equipament singular a tot Catalunya que ha estat recuperat com a símbol del sofriment de la població durant la Guerra Civil espanyola del 1936 al 1939. Els refugis es construïen per a la població, per aixopugar-se de les bombes durant la guerra.

Un passeig per la història, per reflexionar sobre el patiment i la tristesa viscut durant els enfrontaments entre persones d'un mateix país, durant la Guerra Civil...

Per a més informació: Oficina de Turisme d'Agramunt, tel. 973 39 10 89, www.agramunt.es. Visites concertades.

Coneixes com vivien els ibers al poblat ibèric del molí d'Espígol de Tornabous?

El poblat ibèric del Molí d'Espígol va ser durant el s.III a.C un centre productor agrícola i ramader, polític i comercial de primer ordre.

Durant 500 anys el poblat va viure diverses fases constructives. Al segle V a.C. es construï el primer nucli emmurallat del qual es conserva el carrer principal amb una claveguera per conduir l'aigua de la pluja, la muralla i un edifici amb columnes.

Fou el segle IV a.C. quan es definí una nova disposició urbanística i es van construir nous barris i murs. Aquest urbanisme va ser patent durant 200 anys i són les edificacions que s'hi poden veure actualment. Es construï també una torre que guardava la porta de la muralla. A finals del s.III a.C. es construï una nova muralla. Entre els segles II i I a.C amb l'arribada dels romans el poblat fou abandonat.

Actualment és el Museu d'Arqueologia de Catalunya qui gestiona el jaciment. Recentment ha estat declarat Bé Cultural d'Interès Nacional.

La història d'una de les civilitzacions més desconegudes; quina era la seva llengua, d'on venien, com van desaparèixer... ?

Per a més informació: Museu d'Arqueologia de Catalunya 93 424 65 77 i 675 78 51 26 (Cap de Setmana), web: www.mac.cat.

Horari: (de l'1 d'octubre al 31 de maig), obert de dimarts a dissabte, de 10 a 13.30 h i de 15 a 18 h (de l'1 de juny al 30 de setembre), obert de dimarts a dissabte, de 10 a 13.30 h i de 16 a 19.30 h

El segon i l'últim diumenge de cada mes i els dies festius de dimarts a dissabte, obert de 10 a 13.30 h.

Ja has vist el mausoleu de Ramon Folch de Cardona de Bellpuig?

Es troba a l'església de St. Nicolau. És una obra d'estil renaixentista feta en marbre blanc de Carrara per l'escultor italià Giovanni da Nola vers l'any 1525. Va ser transportat, desmuntat en peces, per mar i terra, des d'Itàlia fins al convent de St. Bartomeu i el 1841 es va traslladar a l'església parroquial.

La qualitat dels elements escultòrics fan que el conjunt sigui reconegut com un dels monuments funeraris renaixentistes més importants de l'època. Està declarat Bé Cultural d'Interès Nacional.

Per a més informació: Ajuntament de Bellpuig, tel. 973 32 04 08, www.bellpuig.cat. Visites concertades

Atreveix-te i entra al laberint de blat de moro de Castellserà

El primer laberint de blat de moro a les comarques de Lleida. És un espai d'esplai amb un seguit de camins, alguns sense sortida, alguns que fan anar enrera,... dibuixats entre rengleres de blat de moro que no ens deixen veure més enllà. Serem capaços de trobar la sortida?

Comença l'aventura...

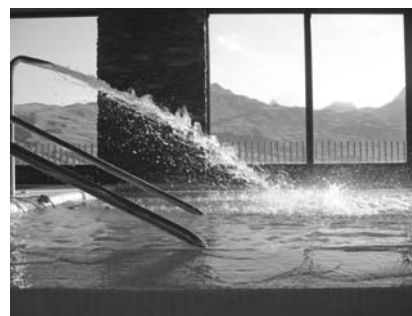
Per a més informació: Apart. Turístic Cal Tonet, tel. 973 61 05 98 , www.masiaesperanca.com. Visites concertades

Desestressa't al nou balneari de Rocallaura

El Balneari de Rocallaura és el primer allotjament de 4 estrelles de la comarca de l'Urgell. L'establiment disposa de diversos serveis: restaurant, piscina climatitzada, fitness, àrea termal, botigues, lloguer de bicicletes, etc.

L'Àrea Spa compta amb saunes, banys de vapor, banyeres d'hidroteràpia amb cromoteràpia...

Les aigües de Rocallaura són mineralitzades i destaquen pels seus components en bicarbonats, calci, magnesi, liti i estronci. S'utilitzen per indicacions terapèutiques i ingerides per tractar afeccions renals i àcid úric. Per altra banda, aplicades als banys són desinto-

xicants i potencien la hidratació i l'antienvelliment.

És un autèntic plaer pels sentits, poder gaudir d'un bany termal, tot contemplant el paisatge i les magnífiques vistes de la Serra del Tallat...

Per a més informació: Balneari de Rocallaura, tel. 973 33 06 32, www.balnearioderocallaura.es

entreteniments

Encreuat

Beatriu Foguet i Vidal

HORIZONTALS

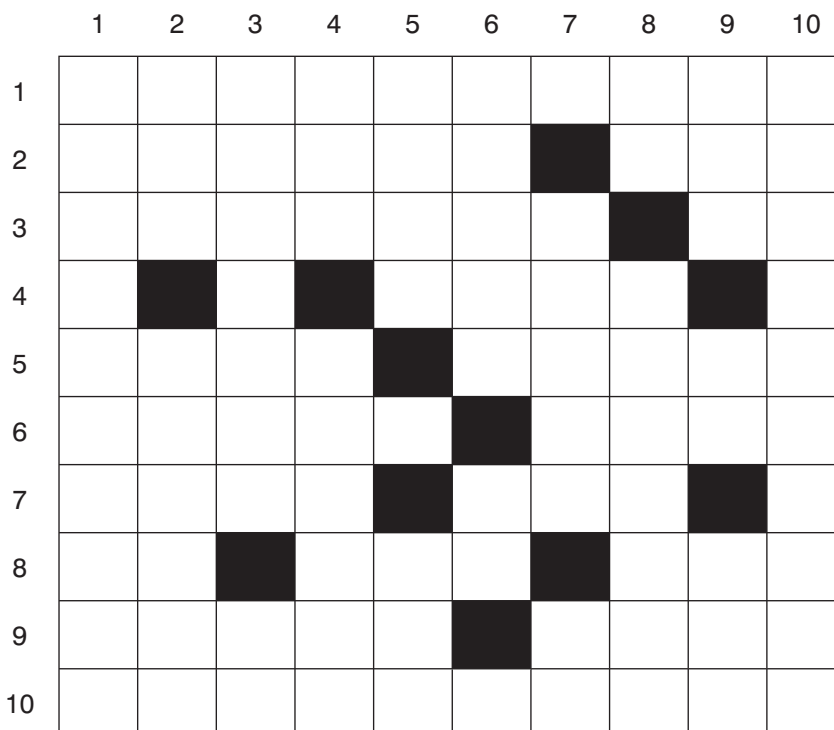
1.- Igual. 2.- Onada de gran potència destructiva escapçada. Riu agramuntí. 3.- Teles. Holanda. 4.- Alumini. Cinc. Refugis d'animals salvatges. Est. 5.- Penya, roca gran. Alabar. 6.- Estigueu quiets, a l'inrevés. Escull. 7.- Rius molt remenats. Totxo. Nord 8.- Art consonàntic. Figura geomètrica de cucurutxo. Assessor de Llengua, Interculturalitat i Cohesió social. 9.- Que fan ondes. Sant patró dels metal·lúrgics. 10.- Persona que utilitza la violència en la lluita social i política.

VERTICALS

1.- No hi ha res que el faci moure. 2.- Quina cosa? A l'inrevés, introduïu-vos-hi. 3.- Conjunt de tot allò

que existeix. Dur sense vocals. 4.- A l'inrevés, corderet. Cridar la granota. 5.- Romans desordenats. Fòsfor. Prefix que significa orella. 6.- Tal. Manga-nès. Radi. 7.- Litre. Sobirà turc. Edu-

cació Infantil. 8.- Existeix. Fresses, brogits, xivarris. 9.- Nen mallorquí. Queixa. Embarcació esportiva. 10.- Actitud de respecte a tothom, sigui quina sigui la seva condició.

Famílies, noms, cognoms i renoms de Verdú

Ramon Boleda Cases

En una revista de contingut local hi caben totes aquelles coses i notícies que ens puguin aportar dades per fer conèixer el passat del nostre poble i la seva gent. En aquest cas, notícies de llinatges i parentius així com els orígens dels renoms, d'una riquesa etimològica, popular i històrica.

Segur, seguríssim, que algunes de les notícies, seran novetats pels interessants i altres que si estan tergiversades, poden ser esmenades, acceptant d'antuvi, no sols les esmenes, sinó també l'aportació que sens dubte poden oferir els nostres lectors. Serà per a qui escriu això una satisfacció poder rescabalar la major abundància de difusió d'aquest interessant tema. Han estat moltes les persones que s'han interessat per la procedència del seu cognom. Per exemple Josa.

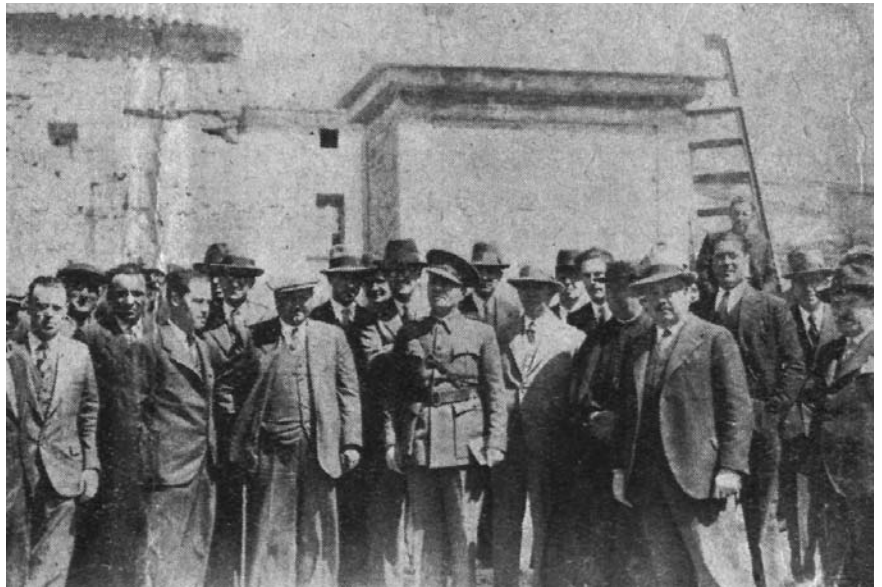
Els Josa

El senyor Sergi Romero de Barcelona em diu, per correu electrònic, que és un afeccionat a la genealogia i que la seva muller porta el cognom Josa i és descendent de Verdú i em subministra una colla de dades que no tenia, i jo li'n dono altres que ajuntades són així:

Un Bernat Josa que morí el 1683 és pare de Joan Josa del carrer de les Eres, i possiblement també de Joan Josa de la Plaça. Ara cal "Lluís del

Cal Joan Josa de la Plaça

Les autoritats a la inauguració de l'Exposició Agrícola de l'any 1935, organitzada pel grup local de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Al centre, l'alcalde de Verdú Francesc Serret Segarra "Feló" i el militar Lluís Josa de Gomar Comissari de la Generalitat de Catalunya a Lleida

Pelada" on figuren dos pilars damunt del porxo; en un hi figura el nom de IOSA i en l'altre la data, 1684.

Els Josa foren una nissaga de cantirers des de darrers del 1600 fins als nostres dies. Hi havia els germans Josep, Nadal i Joan Josa i Pellicer, tots tres cantirers. Nadal -nascut el 1701- inicià i conferí el renom de cal "Nadal," avui encara vigent. També foren cantirers, els Josa de cal Gravat, Ca la Soledat, cal Bruixa, altre Josep Josa i Trilla, que el 1907 alçà el vol amb tota la família i s'establí de cantirer a La Bisbal i altre de cal Chuchurull (actualment cal "Carró"). D'aquesta família n'eren descendents la sra. Antònia Cornadó Josa, de l'Hostal del Carme de Vilagrassa, i Antoni Cornadó Josa, més conegut pel "Ton dels Càntirs" de Verdú.

Com a anècdota, de cal Chuchurull, havia sentit explicar que a un fill d'aquesta casa no li agradava de fer de cantirer i el seu pare, que es deia Manuel Josa Soler, empenyat li deia: "Fot el camp" i replicava ell: "Deu-me quartos".

Sigui el que sigui, va sortir de casa, i es deia en la veu popular de Verdú que "fou un gran metge".

El citat sr. Romero ens dóna el fil que segueix d'aquesta família.

Es deia Antoni Josa i Cardona, matriculant-se de metge a la Universitat de Cervera i als 30 anys es casà amb Anna d'Alzamora i de Montaner descendenta de la noble casa Alzamora de Barbens. A Lleida exercí de metge -cirurgià- i fou catedràtic de l'Institut de Segona Ensenyança, essent escollit per regidor de l'ajuntament.

El seu fill, Màxim Josa i d'Alzamora, es casà a Saragossa amb Lluïsa de Gomar i de las Infantas, dos nobles llinatges de Lleida i de Barcelona respectivament, i com el seu pare fou metge -cirurgià doctorat per la Universitat de Madrid i guardonat per la Diputació de Lleida.

Fills de Màxim i de Lluïsa foren els germans Josep Josa, que fou militar amb la graduació de Tinent-Coronel, i Lluís Josa, militar, que el 1934 fou nomenat Comissari de la Generalitat de Catalunya de la província de Lleida;

El Josepet de cal Nadal a la roda elaborant un silló de peu

amb aquest càrrec, vingué a Verdú a l'abril de 1935 per inaugurar l'Exposició Agrícola, gloriand-se del seu passat verduní. A l'esclat de la guerra, el dia 5 d'agost de 1936 fou afusellat al cementiri de Lleida conjuntament amb 21 víctimes més, personalitats dretanes de Lleida.

Els Josa cantirers

El sr. Sergio Romera, amb les investigacions de la família Josa, ha obert els camins per conèixer llur genealogia. Gràcies a ell, trobem un primer Josep Josa Bergadà cantirer que el 1697 es casà amb Paula Pellicer filla de cantirers i tres dels seus fills, Josep, Nadal i Joan foren cantirers.

Els Nadal

Nadal es casà el 1726 amb Maria Brigon, iniciant la dinastia de cal Nadal. Fill d'aquests, fou Josep A. Josa Brigón casat amb Ventura Sala, dels

La Soledat i el seu fill Benito, arrenjerant sillons al magatzem

El pati i forns de ca la Soledat

quals en naixeria Antoni Josa Sala, casat amb Dolors Ivars Bergadà de cal "Carretón" i ja ens trobem amb el Josepet de cal "Nadal" Josep Josa Ivars casat el 1908 amb Joaquina Sans Minguell de cal "Sans" pares dels cantirers, Joaquim, Ramon i Silvestre i les noies Pepa i Concepció, dedicades a la feina artesanal de la família.

Els Gravat

També del mateix tronc són les branques de cal "Gravat" i de ca la "Soledat". Manuel Josa Soler (Verdú 1790-1856) es pare d'Antoni Josa Cardona (Verdú 1832-1904.) Aquest segurament donà el renom de "Gravat" a la nova dinastia. Renom per diferenciar-lo del seu germà

del mateix nom. El "Gravat" es casà amb Josepa Ribera i foren els pares d'Agustí Josa Ribera casat el 1887 amb Maria Salvadó Rosanes de cal "Teto", un fill dels quals fou Antoni Josa Salvadó nat 1895 més conegut pel "Tonet del Gravat" casat el 1924 amb Ramona Riera Justribó, que tingueren a Maria, Sofia i Manuel Josa Riera dels nostres dies.

Germà d'Agustí, fou Ramon Josa Ribera, que es casà amb Soledat Roca Josa iniciant una nova branca dels Josa cantirers coneguts per cal "Ramon del Gravat" i també per ca la "Soledat". La Soledat era filla dels cantirers Josep Roca Pont i de Carme Josa Sala i néta de cantirers tant per

línia paterna com materna o sigui: Lluís Roca i Rosa Pont (1) i Josep A. Josa i Ventura Sala, respectivament. Fills del Ramon i la Soledat, foren Josep i Benito i les filles, Maria, Pepa i Dolors, ells i elles dedicats intensament a la fabricació ceramista.

En els anys precursors a la guerra del 36, va ser la fàbrica de més producció de Verdú. Tenien dos forns per a activitat continuada, i segons veus contemporànies, eren els millors cantirers d'aquell temps.

1.- Lluís Roca pot ésser de cal "Tecla". Aquest nom patronímic surt entre els documents que fan referència a una Tecla casada amb un Roca

(Pròxim estudi: Els Riera a Verdú)

El racó del temps

Montse Pont i Huguet

L'observatori astronòmic del Montsec

El dia 24 d'octubre del 2008 es va inaugurar Observatori Astronòmic del Montsec. Neix en el si del projecte Montsec Sostenible, un projecte global per al desenvolupament sostenible de la Serra del Montsec.

Aquest observatori es troba a la Serra del Montsec, un espai natural situat al nord-oest de Catalunya, concretament al terme municipal de Sant Esteve de la Sarga (Lleida), al cim del Montsec d'Ares.

També compta amb un Centre d'Observació de l'Univers, formant entre els dos el Parc Astronòmic del Montsec.

L'Observatori disposa d'un telescopi, varen posar-li el nom de Joan Oró, en memòria del qui va ser un dels principals promotors d'aquest observatori. És el més gran i avançat tecnològicament de Catalunya.

RESUMS FINS EL 30 DE JUNY DEL 2009

ESTAT DELS EMBASSAMENTS DE LLEIDA (dades del 22-6-09)

	CAPACITAT MAX. (HM²)	ESTAT ACTUAL (HM²)	ESTAT ACTUAL %	ESTAT DE FA UN ANY (HM²)
CAMARASA	163,4	151	92,41	143
CANELLES	679,3	266	39,16	187
CAVALLERS	16,1	16	99,69	16
ESCALES	152,3	145	95,20	147
OLIANA	101,1	96	94,95	100
RIALB	403,6	351	86,98	291
SANTA ANNA	236,6	165	69,75	143
TALARN	226,7	224	98,79	224
TERRADETS	33,2	32	96,41	32

TEMPERATURES (registre estació de Tàrrrega i Sant Martí de Maldà)

	TÀRREGA		SANT MARTÍ	
	Temp. màx	Temp. mín.	Temp. màx	Temp. mín.
ABRIL 2009	24,4 °C Dia 12	3,7 °C Dia 12	23 °C Dia 23	3,6 °C Dia 3
MAIG 2009	31,1 °C Dia 21	6,8 °C Dia 5	30,7 °C Dia 21	6,3 °C Dia 2
JUNY 2009	35,9 °C Dia 30	11,3 °C Dia 9	35,1 °C Dia 14	10,5 °C Dia 21

PLUGES A L'URGELL

	ABRIL	MAIG	JUNY	Acumulat any
VERDÚ	133	1,5	47	259,1
TÀRREGA	122,2	2,8	15,7	235,2
ST. MARTÍ DE MALDÀ	123,4	0,9	20,7	219,7

Alguns dels projectes són la cerca de planetes extrasolars, les estrelles variables, l'evolució estel·lar etc..

L'Observatori és en una zona considerada com un dels millors llocs de Catalunya, ja que pot gaudir d'un cel nocturn sense contaminació lumínica i molt bones condicions meteorològiques.

L'observatori ocupa una superfície de 200m², disposa d'una cúpula astronòmica de 6,15 metres de diàmetre extern, i de dues estacions meteorològiques amb dispositius per la detecció de pluja, núvols i tempestes.

Un dels primers resultats de l'Observatori fou el passat 30 de juny del 2009, quan va detectar una nova Galàxia d' Andròmeda.

Si teniu interès a visitar-lo, es fan visites guiades d'una durada aproximada de dues hores, aquests són

els horaris d'estiu:

ESTIU (1 de juliol-13 de setembre)

- Dilluns i dimarts, de 18 a 24h
- Dimecres, dijous i divendres, de 11 a 14h i de 18 a 1h de la matinada
- Dissabte i vigílies de festius, de 10:30 a 14h i de 16 a 1h de la matinada
- Diumenges i festius, de 10:30 a 14h i de 16 a 24h

Per arribar-hi agafeu la carretera comarcal C-12 fins a Àger, un cop arribeu agafeu la carretera que surt davant del parc de bombers i que arriba fins a l'observatori.

ELS REFRANYS

- Ponent, l'aigua fresca i el vi calent.
- Quan salten les ovelles, tindrem vent per les orelles.
- Arc de Sant Martí cap al tard, bon temps assegurat.
- Sembra en creixent i arrenca en minvant, i tindràs un lli com un gegant.
- Quan de la xemeneia cau estalzí, senyal de pluja.
- Terra de regadiu, dolenta per l'estiu.
- Una vinya a cent anys és encara un infant.

- Un gra no fa graner, però ajuda.
- Si el bover canta, bé va l'arada.
- Una bona torrada estalvia una bona femada.

LA LLUNA (Dates pels pròxims mesos, fins febrer del 2009)

NOVA: 20 d'agost, 18 de setembre, 18 d'octubre i 16 de novembre.

CREIXENT: 27 d'agost, 26 de setembre, 26 d'octubre, 24 de novembre.

PLENA: 6 d'agost, 4 de setembre, 4 d'octubre, 2 de novembre.

MINVANT: 13 d'agost, 12 de setembre, 11 d'octubre, 9 de novembre.

curiositats

Un refrany simbòlic i poc conegut

La Montse Pont i Huguet, com tots sabem, fa una perseverant col·laboració a Xercavins, informant-nos del temps. És una aportació molt interessant i tan completa que moltes revistes i fulls de caire local voldrien per a ells. Ella ens fa partícips del seu reconegut coneixement meteorològic, amb abundant informació, en la "seva" pàgina "El racó del temps". Una pàgina molt valuosa de contingut, la qual, a més de les pluges i temperatures, enriqueix amb altres notícies anàlogues com l'estat dels embassaments i uns consells molt pràctics que són d'agrair, així com refranys populars, que fan referència al vent i a la pluja. Moltes gràcies Montse.

Aquesta intervenció en el seu camp, va per aquí.

És evident la diferència que hi ha entre la terra de rec i la del secà.

No és estrany, doncs, la dita de les noies casades a un lloc o altre que diu:

De l'Urgell a la Segarra, una argelaga, de la Segarra a l'Urgell, un clavell.

I referent a la pluja i al vent, coneguem un refrany molt bonic i a la vegada simbòlic -gairebé ignorat- i aplicable a un estament social i econòmic. Aquest diu:

Ponent té una filla casada a llevant, quan la ve de veure se'n torna plorant.

O sigui: Bufa el vent serè i quan aquest es gira de llevant "se'n torna plorant" (acompanyat de la pluja).

Amb l'ordre social i econòmic, cal imaginar-nos el pare que té una filla casada a llevant i, des de l'Urgell, puja a la Segarra per anar a veure-la i quan retorna ho fa amb recança i plorant.

I finalment, un altre refrany per conèixer fàcilment els períodes de la lluna que vaig aprendre de molt jove. És aquest:

Quan la lluna va creixent, va de puntes a orient, quan la lluna va minvant, va de puntes al davant.

Solució de l'encreuat de la pàg. 37

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	E	Q	U	I	V	A	L	E	N	T
2	S	U	N	A	M	I		S	I	O
3	T	E	I	X	I	T	S		N	L
4	A		V		C	A	U	S		E
5	Q	U	E	R		L	L	O	A	R
6	U	E	R	A	P		T	R	I	A
7	I	R	S	U		M	A	O		N
8	R	T		C	O	N		L	I	C
9	O	N	D	A	T		E	L	O	I
10	T	E	R	R	O	R	I	S	T	A

De fa algun temps

Flavià Pont Solsona

Altar Major de la parròquia. II Homenatge a la vellesa

Verdú, 2 de maig de 1971. Fotografies: Flavià Pont Solsona

Mn. Maties Bastús Roca; Ramon Alfonso Pons; Dolores Anguera Torres; Filomena Bergués Roca; Flavià Blanch Serret; Antònia Busquets Pedró; Francesca Cabestany Capdevila; Antonia Canela Pont, Mercè Cases Folguera; Ramon Cases Gener; Ramona Castellá Mallorques; Francesc Clos Campabadal; Teresa Coll Borrell; Antoni Carnadó Josa; Francesca Cos Creus; Dolores Cos Rabinat; Josep Esqué Perera; Joan Fabregat Serret; Mercè Farré Sansó; Genoveva Foix Carnicé; Josep Font Cardona; Concepció Gené Olivé; Joan Govern Corretgé; Rosa Guim Castro; Josep Guiu Docón; Josefa Guixà Gasull; Teresa Guixà Pallisé; Marina Guixà Torra; Eusebi Huguet Ribé; Joan Lombardo Vega; Maria Llobet Valls; Teresa Mayoral Serret; Jaume Miró Verdaguier; Rosa Martí Foix; Pere Claver Martí Turull; Dolores Moreno Ballester; Pere Pijuan Font; Maria Queralt Trullols; Pere Claver Queraltó Puigrafagut; Rosa Queraltó Torres; Magí Rabinat Rabinat; Ramon Rialp Porta; Rosa Ribera Minguet; Ramon Roca Timoneda; Gertrudis Roca Torres; Concepció Roset Mateu; Paula Salisi Clos; Teresa Sambola Sambola; Francesc Sambola Gasull; Josep Sambola Serret; Josep Sanfeliu Mayoral; Pere Sans Bertrán; Teresa Sans Pedró; Maria Sebastià Rocaespana; Magdalena Segura Torrelles; Rosa Setó Bargadá; Pere Claver Solé Botet; Ramona Soto Huguet; Wenceslao Tarragó Gasull; Teresa Timoneda Solé; Trinitat Timoneda Solé; Maria Torres Costa; Josep Torres Gabarró; Dolores Torres Rabinat; Laura Turull Huguet; Josep Turull Montané; Maria Turull Montané; Ramon Vall-Ilaura Debat; Antoni Vall Bacardí; Joan Vilamajó Sanfeliu; Alberta Vives Carles; Elvira Vives Carles.

Campaments **Agrupament Marinada**

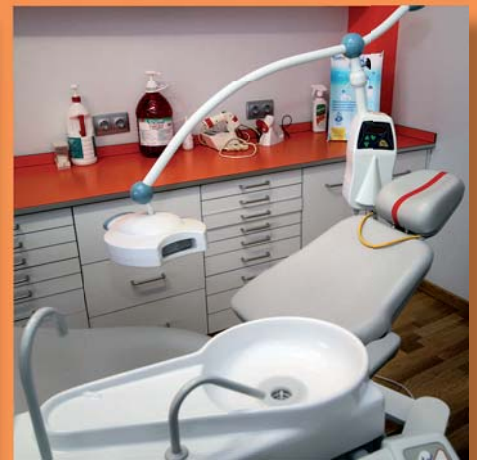
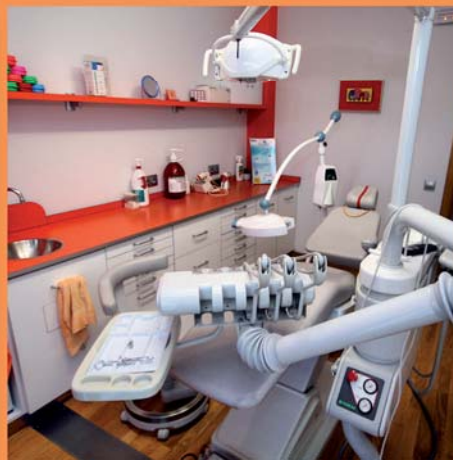

CLÍNICA DENTAL

Dr. Juan Elías Pérez Vargas

Odontòleg col. 2255

**RX TELERADIOGRAFIA ENDODÒNCIA PRÒTESIS
PERIODÒNCIA BLANQUEJAMENT ALL ON-4 (IMPLANTS
EN 12 H) IMPLANTS ORTODÒNCIA ESTÈTICA DENTAL**

Av. Onze de Setembre, 35
Tel. 973 551 114
25210 **GUSSONA**

La Plana, 1, 1r-2n
Tel. 973 313 294
25300 **TÀRREGA**